

ADVOCATENBLAD 16

25 november 2011

Maar wat
wil Den Haag
met rechtsstaat
en balie?

ALLES IS POLITIEK

- » Camera's in de rechtszaal: wat kost dat? » Filosoof pleegt aanslag op het recht » Kroniek fiscaal familierecht
- » Advocaat doet Siberische oogkleppen af

Sdu UITGEVERS

hèt moment voor

Eind dit jaar bereiken veel arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (95%) de einddatum van het langlopende contract. Doordat u dan vrij bent over te stappen naar een andere verzekeraar proberen verzekeraars u nu te overtuigen om een nieuw meerjarig contract af te sluiten. Vaak stellen zij dan een korting van 5% in het vooruitzicht. Wanneer u contact met ons opneemt kan uw besparing veel hoger zijn. **Een korting van 30 tot 70% over de looptijd, afhankelijk van uw aanvangsleeftijd, is gebruikelijk bij vergelijkbare verzekeringsvoorwaarden.**

Het is daarom nu het moment om contact met ons op te nemen voor een vergelijking tussen uw huidige polis en ons alternatief. Zeker als u bedenkt dat wij naast een unieke arbeidsongeschiktheidsverzekering ook voor uw beroepsaansprakelijkheid, overlijdensrisicoverzekering en overige kantoorgebonden verzekeringen speciale producten hebben ontwikkeld waarbij wij op premie besparen en voorwaarden verbeteren. Te mooi om waar te zijn? Nee, enkel een kwestie van specialisatie en daadwerkelijk weten wat er binnen uw beroepsgroep speelt. Veel van uw collega's hebben de overstap al gemaakt.

KENMERKEN M-ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor de hele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal 350.000 euro op jaarbasis)

KENMERKEN M-OVERLIJDENSRISSICOVERZEKERING

- leeftijdsafhankelijke premie
- rokers/niet rokers
- zowel individueel mogelijk als collectief
- eenvoudig jaarlijks aan te passen

KENMERKEN M-BEROEPSAANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

- volledige inloopdekking beroepsfouten voor ingangsdatum verzekering
- gerenommeerde verzekeraar
- nieuwe toetredende partners automatisch meeverzekerd zonder aanmelding
- uittredende partners en werknemers verzekerd voor meldingen die nog binnenkomen (uitloopdekking)

“M is drie jaar geleden ontstaan omdat er behoefte is aan adviseurs die de doelgroep kennen en weten in welke situatie bepaalde risico's afgedekt dienen te worden. M ontwikkelt en verzorgt voor u verzekeringen die u bij een andere verzekeraar niet kunt krijgen en u substantiële voordelen kunnen bieden. Wij realiseren deze voordelen doordat wij weten wat in uw branche leeft en geen genoegen nemen met standaardoplossingen die verzekeraars en geldverstrekkers u voorschotelen.”

Mr. Viktor Kühne

M-VERZEKERINGEN

PRODUKTEN VAN MUTSAERTS • SINDS 1926

M is een produkt van Mutsaerts BV
Ringbaan West 240 • Tilburg
Postbus 9102 • 5000 HC Tilburg
T 013 594 28 28
m@mutsaerts.nl
www.m-verzekeringen.nl

Actualiteiten

8

Jonge Balie bij elkaar

Begin november sprak *The next generation* tijdens het Jonge Balie Congres over de toekomst van het vak. En Chrisje Bosman volgde Patrick de Looff op als voorzitter.

Omslagartikel

20

Alles is politiek

Hoe gaat het verder met advocatuur en rechtspraak onder dit kabinet, als het aan VVD, D66, PVV, PvdA en SP ligt?

Interview

28

Filosoof pleegt aanslag op het recht

Volgens filosoof en neurowetenschapper Jan Verplaatse is toerekeningsvatbaarheid niet vast te stellen. En het adagium 'zonder schuld geen misdrijf' dan?

Actualiteiten

- 2 De deken: Overwegend aan dovemansoren
- 2 Scherper toezicht toevoegingen
- 5 Excessief declareren: ja of nee?
- 5 Harry Veenendaal: Eurocrisis voor advocaten
- 7 Pestman in Cambodja over Deep Throat
- 10 Hoge Raad ontmoedigt vrijwaringsprocedure

- 11 Camera's in de rechtszaal
- 13 Nieuw AR-lid zet nieuwe beroepsopleiding op
- 19 Gerechtelijke Kaart: 'Alles moet worden samengevoegd'

Fiscaal familierecht

- 34 Kroniek fiscaal familierecht 2011

Even opfrissen

- 43 Loondoorbetaling bij ziekte en situatieve arbeidsongeschiktheid

Moordkuil

- 39 Advocaat fotografeert magistratuur

Werken in het binnenland

- 45 De Siberische oogkleppen afgedaan

Kantoorartikelen

- 48 Mindmapping in de praktijk
- 49 Tijdschrijven voor beginners

Transfers

- 51 Wie, wat, waar?

Uitspraken

- 55 Tucht recht

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tucht recht

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie: Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis en
Sabine Droogleevers Fortuyn

Medewerkers

Lex van Almelo,
Maarten Bakker (Cerberus),
Patrick van IJzendoorn,
Michel Knapen,
Tatiana Scheltema en
Trudeke Silleviss Smitt

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2011-2, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief

www.advocatenorde.nl,
met Balienetcertificaat

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 17: 2 december 2011
afl. 1 : 23 december 2011

Abonnementen

Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50 procent korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto:
Emilie Hudig

HO
PRINT

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Van de redactie

Willen en kunnen

De griffierechten hoeven niet draconisch te worden verhoogd, als de politieke wil er maar is. De gefinancierde rechtsbijstand hoeft niet onbereikbaar te worden door verhoogde eigen bijdragen en verlaagde toevoegingsvergoedingen, maar dat vergt andere keuzes. Zeker, er is economische tegenwind – dat blijkt ook uit de Kroniek fiscaal familierecht – maar het kan. Zie maar hoe de regeringspartijen alles anders zien dan de oppositiepartijen, zodat de ‘rechtstatelijk zachte krachten’ hun hoop allen nog maar kunnen stellen op die oude Eerste Kamer, de ‘kamer van reflectie.’

Kan de delinquent ook kiezen? Filosoof Jan Verplaetse denkt van niet: ‘Er bestaat geen vrije wil’ en toerekeningsvatbaarheid is een achterhaald concept. Zelfs een moordenaar kan niet kiezen, volgens Verplaetse. Toch ook goed nieuws voor u: hij denkt niet dat dit het eind moet zijn van recht en regels. Maar advocaten moeten wel bedenken wat er niet klopt: hun uitgangspunten over individuele vrijheid en verantwoordelijkheid of de uitgangspunten van deze eigenzinnige filosoof. Oordeelt u zelf.

In de politiek zijn keuzes daarentegen wel altijd mogelijk. Sterker nog, politiek is de kunst van afwegen en kiezen. En uiteindelijk kan alles in de politiek, mits de wil er maar is. *Red.*

Scherper toezicht toevoegingen

De Orde liet verleden week in een persbericht weten dat ze met de Raad voor Rechtsbijstand heeft afgesproken om eerder ‘informatie uit te wisselen over de gedragingen van advocaten op grond waarvan een inschrijving bij de Raad zou kunnen worden doorgehaald.’ Als

bijvoorbeeld ‘het maximaantal toegestane aanvragen voor gesubsidieerde rechtsbijstand is bereikt’ of als ‘de informatievoorziening over toevoegingen of declaraties te wensen overlaat,’ kan de deken nader onderzoek instellen naar de advocaat.

Bert Brands overleden

‘Een betrokken, hulpvaardige, advocaat met een pastoorlijke inslag, eigenlijk veel te aardig voor het vak.’ Aldus mensen die hem van nabij kenden over Bert Brands (51), voorvechter van de sociale advocatuur, die op maandag 14 november overleed. Van 1997 tot 2008 was Brands bestuurslid van de VSAN, de laatste vier jaar als

voorzitter. Brands was gespecialiseerd in het vreemdelingenrecht, en in dat vak ook docent. Brands was al langer ziek en overleed afgelopen maandag aan een hartstilstand.

(advertentie)

Vage kennis, goede kennis, voorkennis. Wij kennen ze allemaal.

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel
Mark Hoekstra
T 010 - 270 51 11
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

Accountancy - Belastingen - Advies

Gebruikelijk weinig meldingen

Advocaten meldden traditiegetrouw weinig ongebruikelijke en verdachte transacties. In 2010 waren er 18 respectievelijk 4, een teruggang van 18 procent respectievelijk 42 procent. Het bedrag dat met de advocaten-meldingen gemoeid was, steeg echter met 155 procent, zo blijkt uit het *Jaarbericht 2010* van FIU-Nederland.

Teeven: advocaat bij onderzoek te duur

De hoge kosten van de voorgestelde EG-Richtlijn rechtsbijstand bij het politieverhoor zijn voor staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie voldoende reden om daartegen te zijn. Teeven antwoordde dat op 31 oktober op Kamervragen. 'Het in het voorstel opgenomen algemene recht op verhoorsbijstand voert erg ver als het om lichtere strafbare feiten gaat. Voor die gevallen zou het alternatief kunnen zijn om te volstaan met consultatiebijstand.' Teeven is ook tegen het recht op een advocaat bij onderzoekshandelingen. Volgens hoogleraar en advocaat Taru Spronken heeft een verdachte daarop bij doorzoeking bijvoorbeeld wel recht. Verder vindt zij dat bewindslieden bij de invoering van repressieve maatregelen meteen al de kosten voor rechtsbijstand moeten meewegen. 'Er wordt wel gekeken naar extra rechters, officieren en politiemensen. Bij de ZSM-pilots wordt veel bespaard op zittingscapaciteit en daarvan zou je advocaten kunnen betalen die echt nodig zijn als je zaken afdoet op het politiebureau.'

Van de deken

Overwegend aan dovemansoren

Jan Loorbach

De aanloop naar het presenteren van het wetsvoorstel dat de verhoging van griffierechten moet bewerkstelligen heeft zijn logische einde gevonden in de presentatie aan het parlement van dat voorstel tot wetswijziging. Daar zitten we nu mooi mee.

De periode van consultatie van betrokken partijen in de sector werd gekenmerkt door een ongewoon brede oppositie die over de volle breedte ook zeer bevlogen was. Dat werd gevoed door sterke argumenten, waarvan sommige heel praktisch zijn en andere zeer principieel. Veel respect hebben deze argumenten niet gekregen, laat staan serieuze weerlegging.

Hoogtepunten van het verzet werden gevormd door de protestdemonstratie van 14 september op het Plein te Den Haag, het themanummer over toegang tot het recht van het blad *Mr.* (initiatief van de sociale advocatuur vol ondernemingszin én structurele gemotiveerdheid) en ten slotte het Gerbrandydebat.

Nu het wetsontwerp er ligt, bekruipt me sterk het gevoel van 'operatie geslaagd, patiënt overleden.' De advocatuur en de vele andere maatschappelijk betrokken partijen hebben naar hun gezamenlijk beste vermogen hun goed geargumenteerde bezwaren laten horen. Dat optimaal georkestreerde toespreken van bewindspersonen blijkt nu toch overwegend aan dovemansoren gericht te zijn geweest. De eerder gepubliceerde draconische verhogingen zijn maar mondjesmaat en alleen op onderdelen enigszins gemitigeerd – en dan nog met

een ongunstig waterbedeffect naar andere partijen. Deze bijgestelde voorstellen zouden niet tot minder verzet hebben geleid als ze de aanvankelijke voorstellen waren geweest. Alsof een minister van Financiën een tarief voor de inkomstenbelasting aankondigt van 130 procent, om de brave belastingbetaler dan opgelucht te laten ademhalen wanneer het ten slotte bij 90 procent blijkt te blijven. Een doorzichtig en versleten trucje, zeker als je ziet hoe onbestormbaar het griffierechtenbastion blijft waarin de overheid zich tegen haar eigen burgers blijft schuil houden.

Onze hoop zal nu dus gevestigd moeten worden op een kritisch parlement, zoal niet in de Tweede, dan toch in de Eerste Kamer. Het gaat in dit geval om wetgevingsthematiek van een zodanig principieel karakter dat onze kamer van reflectie naar dit voorstel zou moeten kijken aan de hand van hogere principes dan de kale budgetdoelstellingen die onze bewindspersonen en, vrees ik, regeringspartijen en gedogers in de Tweede Kamer tot richtsnoer zijn.

De rechtstatelijk nonchalante keuzes roepen bij mij het deprimerende gevoel op dat die enkele financiële doelstelling het schijnbaar legitimeert om met een hovaardige glimlach aan ieder ander, minder grofstoffelijk argument voorbij te gaan.

Ik blijf geloven dat de zachte krachten van de rechtstatelijkheid het zeker zullen winnen, in 't eind! En wellicht zitten die in de Senaat.

Kamermeerderheid wil RvS niet langer als hoogste bestuursrechter

‘Het is niet ingewikkeld, dus wat mij betreft gaan we er vlot mee aan de slag.’ VVD Kamerlid Joost Taverne, die onlangs voorstelde de Raad van State niet langer de hoogste bestuursrechter te laten zijn, klonk vol vertrouwen nadat zijn plan in de Tweede Kamer werd besproken. ‘Er lijkt zich een meerderheid te vormen.’ Volgens hem is het ‘niet zuiver’ dat de RvS eerst adviseert over een wet om er later als bestuursrechter over te oordelen. ‘De eurocrisis lossen we er niet mee op, maar het is me al langer een doorn in het oog. Het zou beter zijn als deze functies gescheiden zijn. Dat zorgt voor meer uniformiteit en transparantie.’ Het vicevoorzitterschap, onderwerp van diverse discussies nadat de naam van minister Piet Hein Donner daarvoor genoemd was, komt in zijn voorstel niet aan bod, zei Taverne. ‘Wie dat is, is voor mijn voorstel niet erg relevant. En dat wordt het nog minder wanneer de RvS niet langer recht spreekt. Het is niet erg dat politiek gekleurde mensen op die stoel gaan zitten. Maar men moet niet als rechter op een stoel terechtkomen, omdat men een bepaalde politieke kleur heeft.’

Intussen op het Binnenhof...

... is het toevoegingsstelsel zeker geen rustig bezit

Marian Verburgh

Mensenrechten zijn niet gratis. De Mpiketrechtsbijstand als gevolg van de Salduz-jurisprudentie gaat jaarlijks 15 miljoen euro kosten. Het tekort moet binnen het toevoegingenbudget worden opgevangen. Daartoe wordt de eigen bijdrage verhoogd (bijvoorbeeld: trede 1 van 75 naar 140 euro). Dit schrijft staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie in een brief van 31 oktober jl.¹ Dit komt boven op de besparing uit het Regeerakkoord op het toevoegingenbudget met jaarlijks 50 miljoen euro, die in 2014 volledig moet zijn bereikt. Daarvan is 20 miljoen euro al (bijna)² ingevuld: de vergoeding voor de advocaat gaat omlaag.

De regering stelt nu voor de rest te zoeken in onder meer substantiële verhoging

van de (al verhoogde – zie hiervoor) eigen bijdrage in echtscheidingszaken (bijvoorbeeld: trede 1 van 140 euro naar 280 euro). Ook worden er extra eigen bijdragen geheven bij opvolgende advocaten en bij bewerkelijke zaken; bij kennelijk niet-ontvankelijkverklaring krijgt de advocaat een lagere vergoeding wegens ‘evident verkeerde inschatting.’ Ten slotte komt er toch, ondanks de door Orde en Raad voor Rechtsbijstand voorgestelde alternatieven, een verdere algemene verlaging met ongeveer 2,4 procent van de vergoeding.

De regering is er niet gerust op dat met dit alles het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand in de toekomst voldoende beheersbaar zal zijn; daarom wil men het stelsel geheel herzien. Daarbij wordt gedacht aan aanbesteding van zaakspakketten, waarop de advocatuur kan inschrijven. Ook een leenstelsel wordt onderzocht. In Duitsland bestaat dat al; de rechtzoekende betaalt de rechtsbijstandskosten in termijnen terug. Het plan is om de contouren van het nieuwe stelsel dit najaar in consultatie te brengen.

- 1 Brief staatssecretaris V&J aan Tweede Kamer, Kamerstukken II, 2011-2012, 317 53, nr. 39.
- 2 Nog bij de Raad van State ahangig conceptbesluit aanpassing vergoeding en indexering rechtsbijstandsverleners, bijlage bij Kamerstukken II, 2011-2012, 317 53, nr. 37. Beoogde inwerkingtreding: 1-1-2012.

(advertenties)

Educatiepunt

Uw PO-punten in Nijmegen!

Een selectie uit ons cursusaanbod van dit najaar:

			Kosten:
19 december	Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen	Docent: Prof. Mr. A.J.M. Nuytinck	4PO € 275,-
21 december	Botsende belangen bij faillissementen	Docent: Mr. B.J. Tideman	4PO € 275,-
22 december	Actualiteiten Bestuurs(proces)recht	Docenten: Mr. J. Brand en Mr. T. Damsteegt	6PO € 350,-
28 december	Actualiteiten Burgerlijk Procesrecht (boek I)	Docent: Mr. S.M.A.M. Venhuizen	4PO € 275,-
29 december	Arbeidsrecht Update najaar 2011	Docent: Prof. Mr. A.R. Houweling	4PO € 275,-
30 december	Actualiteiten strafrecht en strafvordering	Docent: Mr. J.H.J. Verbaan	4PO € 275,-

Prijzen excl. BTW

Meer informatie en aanmelden: www.educatiepunt.nl of 024-7410030

Excessief declareren: ja of nee?

Mr. H. Oomen declareerde 125.000 euro aan een echtscheidingscliënt. Excessief? Nee, oordeelde de Haagse raad van discipline in januari van dit jaar. Nee, zei op 4 novembr ook het Hof van Discipline. En dat terwijl Oomen bij de Geschillencommissie Advocatuur in 2008 te horen kreeg dat hij zijn nota moest terugbrengen tot 44.000 euro. Waar zit het gat tussen die uitspraken? In vijf verhuisdozen met 36 ordners, die samen het echtscheidingsdossier vormden. De Geschillencommissie had van die berg stukken geen kennis willen nemen en vervolgens overwogen dat Oomen de zaak niet goed had onderbouwd. Dat die overweging Oomen verbaasde, begreep het hof wel. De (plaatsvervangend) voorzitter van het Hof van Discipline nam de dossiers wél door en stelde vast dat de echtscheiding ingewikkeld, het financiële belang groot en de cliënt veeleisend was. Eindconclusie: de declaratie was fors, maar niet excessief.

Foto: Bram Budel /HH

Daarmee is de tuchtzaak in Oomens voordeel beslecht. Zijn geld heeft hij daarmee niet binnen: de uitspraak van de Geschillencommissie bleef bij rechtbank en gerechtshof overeind.

Column

Toverwoord: begrotingsdiscipline

Harry Veenendaal

Lilian Helder, voormalig advocaat en nu Kamerlid namens de PVV, is beroemd vanwege een fragment op YouTube. In maart van dit jaar stelde zij tijdens een Kamerdebat de waarde van statistisch onderzoek wat ezelachtig ter discussie. Cabaretier Dolf Brouwers kondigde bij Pauw & Witteman aan dit fragment tijdens zijn oudejaarsconferentie te gebruiken om de stupiditeit van contemporaine volksvertegenwoordigers aan te tonen. Arme Lilian: voor de verkeerde partij, de verkeerde uitspraak op het verkeerde moment.

Niettemin durf ik de weddenschap aan dat desgevraagd zes van de tien advocaten even weinig van statistiek en economie weten als Helder. Misschien is dat de reden waarom de Orde zich geheel afzijdig houdt in het Eurodebat – me dunkt, een van de meest elementaire discussies op dit moment. De Orde pruttelt wat tegen de verhoging van de griffierechten of houdt zich bezig met spionerende stagiaires. Spijtig, vooral omdat een advocaat de ingewikkelde context en samenhang tussen ingrijpende financieel-economische maatregelen en de verdragsteksten kan leggen. Bijzonder weinig advocaten laten zich bijvoorbeeld uit over de juridische (on)mogelijkheid om Griekenland uit de Eurozone te zetten.

Laat ik een voorzet geven. Het Verdrag van Lissabon stelt dat Lidstaten een begrotingstekort mogen hebben en de Europese Unie als zodanig niet. Deze discretionaire bevoegdheid van nationale parlementen om begrotingstekorten gierend uit de hand te laten lopen is koren op de molen van Wilders en Roemer. Zij spinnen garen met oneliners over terugkeer van de gulden en een referendum. In

zekere zin hebben zij gelijk. Ik ben ook apert tegen het afstempelen van Griekse schulden. Waarom wanprestatie belonen en vlijtig Nederlands betaaldedrag niet?

In mijn optiek biedt het Verdrag van Lissabon ruimte voor de enige reële economische optie die bovendien politiek haalbaar is: de ECB moet extra euro's uitgeven ten grootte van de iedere individuele staatsschuld van de lidstaten. Daarmee worden, in één enkele exercitie, alle schulden weggepoetst. Zo eenvoudig? Niet helemaal. Om hyperinflatie te voorkomen moet op Europees niveau een stringente begrotingsdiscipline worden doorgevoerd. Het Verdrag van Lissabon moet worden uitgebreid met de bepaling dat individuele lidstaten geen staatsschuld meer mogen hebben. Daarvoor is een Richtlijn Schuldsanering Europese Lidstaten nodig. De bevoegdheid voor het aangaan van schulden wordt exclusief overgedragen aan Brussel. Met deze verdragsaanpassing wordt de schulden-crisis opgelost, de onderlinge Europese solidariteit behouden, de Europese samenwerking naar een volgend niveau getild en zal Europa als sterkere economische macht tevoorschijn komen.

Voor veel advocatenkantoren met een Chinadesk is de houding van China van groot belang. Dit land heeft de afgelopen maanden enorme posities in de euro ingenomen. De geldpers aanzetten zonder stringente begrotingsdiscipline zal hun investering grotendeels doen verdampen. Dat zal tot gevolg hebben dat China van Nederlandse bedrijven in de toekomst extra zware garanties zal verlangen, of enkel zal willen betalen in andere munteenheden. Kortom, het toverwoord is begrotingsdiscipline.

ST. MAXIMAAL

10 redenen om naar St. Maarten te gaan

- 1 Culinaire hoofdstad van de Caribbean
- 2 Onbezorgd eilandhoppen
- 3 De enige plek waar ons koninkrijk aan Frankrijk grenst
- 4 Perfecte maritieme omstandigheden
- 5 Bruisend tropisch carnavaal in april
- 6 Maar liefst 37 poederwitte stranden
- 7 Groen heuvelachtig landschap
- 8 Sfeervolle terrassen aan het water
- 9 Schitterende trouwlocaties
- 10 Topmerken shoppen met veel taxfree voordeel

AANGENAAM

Kijk op www.vakantiestmaarten.nl
st-maarten@interreps.eu • Tel. +31 (0)71 5622002

ST. MAARTEN

Logboek

Deep Throat

Michel Pestman vanuit Cambodja

Minder advocates in VS

De afname betreft slechts één procent, maar toch is de Amerikaanse National Association of Women Lawyers bezorgd over de daling van het aantal nieuwe vrouwelijke medewerkers bij de tweehonderd grootste advocatenkantoren van het land. Het aantal vrouwen bedraagt op dit moment 47 procent, aldus een onderzoek dat de organisatie liet uitvoeren. 'De afname is niet groot,' aldus een persbericht, 'maar het lijkt erop dat de instroom van vrouwen in de advocatuur het hoogtepunt is gepasseerd.'

Meer targeted killings

'Ik stel het met huiver vast: doodschieten lijkt meer dan een optie in hoogst uitzonderlijke gevallen te zijn geworden.' Dat schreef Ybo Buruma, raadsheer in de Hoge Raad, op 9 november als commentaar in het *Nederlands Juristenblad*. Steeds meer overheden executeren terroristen zonder enig gerechtelijke procedure. Deze 'aanvaarding van targeted killing door onze bondgenoten' dwingt volgens Buruma ook Nederland tot standpuntbepaling: 'is uitlevering toelaatbaar aan een land dat met deze persoon op voet van oorlog leeft? En hoe moeten Nederlandse militairen zich opstellen als ze in internationaal verband betrokken raken bij de *targeted killing* van burgers?'

Patroon van het Jaar

Stagiaires en eerste, tweede en derdejaars medewerkers die hun patroon willen kandideren voor de titel Patroon van het Jaar, kunnen hem of haar nomineren op de site www.patroonvanhetjaar.nl. De sluitingsdatum is 16 december en de prijs wordt in maart 2012 uitgereikt.

Het begin van het proces tegen de Hovergebleven leiders van de Rode Khmernadert en de pers stroomt samen in Phnom Penh. De vier verdachten naast elkaar in het verdachtenbankje, het levert leuke plaatjes op, met een heldere boodschap: het internationaal strafrecht, met het Rode Khmer-tribunaal voorop, maakt korte metten met straffeloosheid. Zelfs in Cambodja kom je niet meer weg met genocide.

De media zullen, bij gebrek aan beter, weer putten uit het gebruikelijke repertoire aan clichés. De brillen zullen uit de kast worden gehaald en ook de intellectuelen die vanwege die brillen massaal over de kling werden gejaagd. In het 750.000 pagina's tellende dossier ben ik echter niet één bril tegengekomen. Van enig 'brilbeleid' aan de kant van de Khmer Rouge lijkt geen sprake te zijn geweest. Tien tegen één dat ook weer zal worden gerefereerd aan *The Killing Fields*.

Het is deze film uit 1984 die ons beeld van de Khmer Rouge in belangrijke mate kleurt, bewust of onbewust. Het is lastig, ook voor mij, om feiten van filmfictie te scheiden. De illegale kopie van *The Killing Fields* is vermoedelijk de best verkopende film onder de twee miljoen toeristen die Cambodja jaarlijks aandoen. Hoewel de film gebaseerd is op gebeurtenissen uit het leven van een Amerikaanse journalist en zijn Cambodjaanse ritselaar, laat de werkelijkheid zich natuurlijk moeilijk vatten in anderhalf uur Hollywood-

drama. Uit betrouwbare bron weten wij dat de journalist, Sydney Schanberg, helemaal niet zo begaan was met het lot van zijn Cambodjaanse steun en toeverlaat. Het schijnt dat Schanberg hem met enige regelmaat sloeg, met name als andere journalisten primeurtjes voor zijn neus wegkaapten.

Uit een andere welingelichte bron hoorden wij onlangs overigens ook dat één van de buitenlandse rechters [in het Rode Khmer-tribunaal] nu en dan stiekem de *prosecutor* ontmoet. Het officiële verhaal wil nu dat tijdens deze *rendez-vous* uitsluitend 'administratieve aangelegenheden' worden besproken. Een uitleg die wij moeilijk kunnen verteren, aangezien dit tribunaal maar één actieve zaak kent en betrokken rechter en *prosecutor* in die zaak een belangrijke rol vervullen. Bovendien is ons door onze bron verteld, in het grootste vertrouwen, dat gedurende deze geheime ontmoetingen wel degelijk over zaken gesproken wordt die rechtstreeks de belangen raken van onze cliënt Nuon Chea – de beweerdelijke linkerhand van pol Pot – zoals bijvoorbeeld de voortdurende illegale inmenging in het proces door de Cambodjaanse overheid. Een wrakingsverzoek ligt dan ook in het verschiet.

Ondertussen wordt onze bron steeds voorzichtiger. Ook onze ontmoetingen zijn stiekem. Het is dat Phnom Penh geen Amerikaanse parkeergarages kent, anders zouden we vast daar afspreken.

‘Het blijft niet gaan zoals in de afgelopen veertig jaar’

The next generation stond als thema centraal tijdens het jaarcongres van de Jonge Balie, begin november in Eindhoven. Hoe zien jonge advocaten de toekomst van hun vakgebied? En wat zouden ze eventueel willen veranderen?

Sabine Droogleevers Fortuyn en Hedy Jak

Thomas Sanders (Stibbe) werkt nu één jaar bij Stibbe en zat dit jaar in het – ‘wat een regel’ – congresbestuur. ‘Ik haak aan bij het gedachtegoed van de Schotse hoogleraar Richard Susskind die zegt dat er in de toekomst meer kantoren zullen zijn die zich op één specialisme richten. De discussie over uurtje factuur-tje is ook passé. Mensen willen gewoon weten wat ze kwijt zijn en in die zin moeten kantoren zich meer opstellen als dienstverlener. De meerwaarde van de advocaat zit ‘m in het kwaliteitsniveau. Rechtsbijstandverzekeraars zijn niet allesomvattend en advocaten moeten naast hen leven. Als het juridisch en proces-technisch ingewikkeld wordt, kan een advocaat worden ingeschakeld.’

‘Het blijft niet gaan zoals in de afgelopen veertig jaar,’ stelt **Tom van Riel** (Raetsluy Advocaten in Breda). ‘We moeten creatiever zijn en een ander standpunt innemen in onze communicatie met cliënten. Het is niet vanzelfsprekend dat mensen naar advocaten blijven stappen, we zullen meer moeten concurreren met zakelijke dienstverleners die voorzien in juridisch advies. Er zijn meerdere spelers op de markt en als advocaat moet je goed bedenken wat bij je past. Ik wil iets extra’s bieden aan cliënten door voldoende aandacht te schenken aan het probleem én de cliënt en op grond daarvan passende juridische instrumenten te gebruiken. Zo wil ik voorsprong houden op de rest.’

‘Een commerciële instelling wordt steeds belangrijker en advocaten moeten zich gaan opstellen als ondernemer,’ zegt **Anja Bolt** (De Haan Advocaten & Notarissen in Leeuwarden). ‘Ik heb goed geluisterd naar de sprekers en ik vraag me af of de advocatuur, zoals die door de sprekers wordt voorgesteld, mijn wereld nog is. Ik geloof in advocaten die oprecht een cliënt willen helpen en een rol willen spelen bij de rechtsorde. Het evenwicht tussen declaraties en het ondersteunen van een cliënt die zijn weg niet kan vinden in het recht, komt onder druk te staan. Het helpen van de cliënt moet volgens mij het uitgangspunt zijn, maar kantoren delen die mening niet altijd.’

Kim Bos (De Haan Advocaten & Notarissen in Leeuwarden) vindt dat transparantie voor cliënten voorop zou moeten staan. 'Ik kan me voorstellen dat je als cliënt wilt weten met welk aspect een advocaat bezig is in zijn of haar zaak. Klanten begrijpen niet altijd waar je tijd aan besteedt, maar hebben wel de behoefte aan deze informatie. Het is belangrijk om meer service te bieden in het voortraject en hen beter in het proces te begeleiden.'

'De twitterende, Facebookende, LinkedInnende advocaat' is volgens **Jan Willem Verhoeven** (Koch & Van den Heuvel Advocaten in Breda) de advocaat van de toekomst. 'Ik gebruik LinkedIn wel al voor mijn werk, maar Facebook nog niet. Met wat meer informatie op een LinkedIn profiel kun je cliënten aantrekken. Als een cliënt bijvoorbeeld ontdekt dat hij of zij op dezelfde basisschool, sport- of studentenvereniging heeft gezeten. Nu komen nog veel cliënten via medewerkers of partners bij mij terecht. Maar het is de bedoeling dat ik ze zelf ga werven. Daar wil ik naartoe.'

Alexandra van der Velde (Gimbrère International Advocaten in Breda) kan zich vinden in het standpunt van hoogleraar Richard Susskind dat advocaten efficiënter moeten worden. 'Maar zoals Susskind al zei, moeten ze daarbij wel oog houden voor ieder specifiek geval.' Volgens Van der Velde is er bij haar op kantoor daarnaast veel in beweging op gebied van social media. 'We zijn ons aan het oriënteren wat de mogelijkheden zijn om social media in te zetten voor *personal branding*. Hiervoor is een pr- en communicatiemedewerker aangenomen.'

Hoge Raad ontmoedigt vrijwaringsprocedure

Proceskosten in vrijwaring niet langer 'doorgeschoven' naar verliezende eiser in de hoofdzaak

Leonie Rammeloo

Advocaat te Amsterdam¹

Als een eiser een procedure aanspant tegen een gedaagde, kan de gedaagde een derde in vrijwaring dagvaarden in de hoop de gevolgen van een eventuele veroordeling in de hoofdzaak af te wentelen op die derde (zie art. 210 Rv en verder). Wordt de vordering in de hoofdzaak afgewezen, dan volgt automatisch afwijzing van de vrijwaring met een proceskostenveroordeling ten gunste van de in vrijwaring gedagvaarde derde. Tot voor kort kon die proceskostenveroordeling worden 'doorgeschoven' naar de eiser in de hoofdzaak. Daardoor werd die eiser niet alleen veroordeeld in de proceskosten in de hoofdzaak, gevallen aan de zijde van de gedaagde in de hoofdzaak, maar ook in de proceskosten van de gedaagde in de vrijwaring.

De wet bevat geen directe grond voor dit 'doorschuiven,' omdat art. 237 Rv (over de proceskostenveroordeling) alleen ziet op de kosten van de procedure waarin vonnis is gewezen (en dus niet op kosten in de vrijwaringszaak als afzonderlijk geding). Daarom werd dit 'doorschuiven' gebaseerd op de billijkheid, opdat de gedaagde niet met de proceskostenveroordeling in de vrijwaring bleef zitten wanneer pas

na de afwijzing van de vordering in de hoofdzaak bleek dat hij deze niet had hoeven instellen (zie onder andere HR 10 augustus 2001, LJN: ZC3645).

Aan deze gewoonte heeft de HR een einde gemaakt met zijn arrest van 28 oktober 2011 (LJN: BQ6079), overwegende dat billijkheid niet langer een valide grond is voor dit 'doorschuiven.' Daartoe overweegt de HR dat een verhaalsactie niet noodzakelijkerwijs, in de vorm van een vrijwaringsprocedure, gekoppeld hoeft te worden aan een hoofdzaak. De grondslag van de vrijwaringsprocedure mag immers volledig losstaan van de vordering in de hoofdzaak (HR 10 april 1992, LJN: ZC0567). In plaats van een vrijwaringsprocedure kan de gedaagde dan net zo goed een aparte procedure tegen een derde beginnen. Bovendien kan hij die aparte procedure op elk moment beginnen, maar bij voorkeur pas op het moment dat de gedaagde de uitkomst van de hoofdprocedure kent en de noodzaak tot de vrijwaring vaststaat. Bij een afgevoerde vordering in de hoofdzaak kan de gedaagde zich de kosten van een – aldus onnodige – vrijwaringsprocedure besparen.

Het arrest van 28 oktober jl. laat zich lezen als een advies van de HR aan alle gedaagden om goed na te denken voordat men een vrijwaringsprocedure begint. Uitdrukkelijk overweegt de HR dat het processuele belang van gelijktijdige procedures en het oordelen in

hoofd- en vrijwaringszaak niet (langer) opweegt tegen de kosten van een vrijwaringsprocedure. Dit geldt te meer – en hier haalt de HR en passant uit naar de plannen van minister Ivo Opstelten – vanwege 'de voortdurende stijging van de proceskosten als gevolg van met name opeenvolgende verhogingen van griffierechten, welke verhogingen niet enkel hun oorzaak vinden in de stijging van kosten van levensonderhoud en inflatie, maar vooral in het overheidsbeleid dat er in toenemende mate op gericht is de rechtzoekende in civiele zaken meer te laten meebetalen aan de kosten van de rechtspleging.'

Kortom: met de uitkomst van deze belangenafweging vervalt de reden voor het 'doorschuiven' van vrijwaringsproceskostenveroordeling naar de eiser in de hoofdzaak. De HR komt daarmee terug van zijn eerdere rechtspraak op dit punt. Goed nieuws voor de eiser, want op deze kostenpost rekent hij niet bij het instellen van de hoofdzaak. Bovendien kan die kostenpost dus behoorlijk in de papieren lopen, terwijl hij er geen invloed op kan uitoefenen omdat hij geen partij is in de vrijwaringsprocedure. En de gedaagde in de hoofdzaak? Die moet bij zijn afweging of hij een derde in vrijwaring oproept – ook bij een 'gewonnen' hoofdzaak – toch het risico van een proceskostenveroordeling incalculeren.

¹ Werkzaam bij Van Doorne NV en redactielid van dit blad.

Camera's in de rechtszaal?

De Raad voor de rechtspraak moet onderzoeken hoe men afspraken kan maken met omroepen over het registreren en uitzenden van zaken. Maar hebben die interesse in deze aanbeveling van de Commissie van Rooy?

Over de morele, juridische en maatschappelijke gevolgen van camera's in de rechtbank is na het verschijnen van de evaluatie stevig gesproken en geschreven. Een discussie in het luchtledige, aldus Marcel Gelauff, hoofdredacteur NOS Nieuws. Volgens hem is het plan, vanwege de onevenredig hoge kosten die het met zich mee zal brengen, onuitvoerbaar. Ook Thomas Notermans, woordvoerder bij Talpa, geeft aan twijfels te hebben over de uitvoerbaarheid van het voorstel. Hij vermoedt dat er te weinig interessant materiaal beschikbaar zal komen om een boeiende televisieserie of programma mee te kunnen maken. Een woordvoerder van Palm Plus, de producent van het programma *Recht in de Regio*, waarbij mr. Frank Visser als rijdende rechter optreedt, geeft aan dat het bedrijf momenteel niet overweegt om met de camera de rechtszaal in te gaan.

Niet getreurd. Een andere mogelijkheid is dat de camera door de rechtbank zelf wordt bediend. 'Kostbaar,' aldus het evaluatierapport, 'maar biedt als voordeel dat er volledige regie is bij de rechtbank.' Groot voorstander van de 'Court-TV' optie – 'vanuit de gedachte van openbaarheid van bestuur' – is Gerben Kor, advocaat en mediaconsultant, die hier al drie jaar geleden voor pleitte in zijn boek *Medialisering van recht*. Hij wordt hierin bijgestaan door Michiel Boer, woordvoerder van de Raad voor de rechtspraak, die wijst op Politiek24, een online kanaal van de NOS. Met een in eigen regie gemaakte 24-uursuitzending kan zo een neutrale berichtgeving over de rechtspraak worden bereikt.

Een onwerkbaar optie, aldus Gelauff van de NOS. 'Juist wij moeten vanuit

onze professionaliteit en journalistieke onafhankelijk kunnen bepalen welke beelden we uitzenden; daarvoor hebben we geen selectie vooraf nodig. Dat doen we ook bij Politiek24. Bovendien vind ik dit strijdig met de vrijheid van meningsuiting.' Tijdens het proces-Wilders had de NOS het initiatief genomen om de live-uitzendingen en het vonnis van deskundig commentaar en uitleg te laten voorzien. Dat bleek goed te werken om het vonnis helder over het voetlicht te brengen bij het publiek.

Een ander principiële kwestie voor Gelauff betreft de uiteenlopende manieren waarop binnen de rechtspraak met journalisten wordt omgegaan. Dat de schrijvende pers altijd en volledig verslag mag doen van rechtszittingen en hun audiovisuele collega's niet gaat er bij hem niet in. De suggestie wordt hierbij geweekt dat beelden die de rechtbank kunnen schaden – denk aan de 'dat kan

ik mij voorstellen' opmerking van de rechter tijdens het Wilders-proces – simpelweg niet verstrekt worden. En volgens Gelauff staat die aanpak haaks op de principes van de openbaarheid.

Die vrees is ongegrond, aldus woordvoerder Boer. De huidige persrichtlijn die de rechtspraak hanteert voorziet volgens hem in voldoende transparantie. Weliswaar gelden diverse beperkingen voor wie er wel en niet gefilmd mag worden, zijn er bepalingen wanneer de camera uit moet en is zelfs de cameraopstelling uitvoerig, beschreven, maar de teneur van de richtlijn is 'toestaan, tenzij.' Ook bewijst volgens hem het succes van televisieseries als 'De rechtbank' dat het uitzenden van zittingen positieve effecten hebben op het vertrouwen in de rechtspraak. Hij vermoedt dat een en ander nog wel tot stevige discussie zal leiden. Of om in filmtermen te blijven: wordt vervolgd.

www.rechtindepraktijk.nl

De Praktijk van Rieme-Jan

PROF. MR. RIEME-JAN TJITTES
ADVOCaat/PARTNER
BARENTS KRANS

"Met het tijdschrift overeenkomst in de rechtspraktijk (ORP) ben ik in één oogopslag op de hoogte van de ontwikkelingen in het contractrecht, zodat ik mijn cliënten perfect kan adviseren. De deskundige redactie volgt jurisprudentie, rechtspraak en literatuur op de voet en vertaalt inzichten naar leesbare, verdiepende en praktijkgerichte artikelen." Voor bijna ieder juridisch vakgebied is er een Praktijkblad. Kijk op www.rechtindepraktijk.nl en ontvang gratis uw eerste exemplaar.

Nieuw AR-lid

Marjan van der List zet nieuwe beroepsopleiding op

Haar hele carrière al bemoeit Marjan van der List zich met de beroepsopleiding van de advocatuur. Ze was lid van de Commissie Kortmann en is nu als AR-lid belast met de uitvoering van de plannen. 'Misschien gaan we een entreetoets afnemen, zodat men weet: 'ik moet Hugenholtz nog lezen.'

Tatiana Scheltema

Marjan van der List is goed opgeleid, vindt ze zelf. 'Ik had een patroon die altijd alles wilde bekijken, maar me ook liet zwemmen. Hij hield mij aan een hele lange lijn, waar steeds aan werd getrokken.' Een maand na haar beëdiging (1978, Alkmaar) werd haar patroon drie maanden opgenomen in het ziekenhuis. Toen had ze makkelijk kunnen verzuipen. 'In die drie maanden belde ik vaak met de deken, die andere advocaten vroeg mij te begeleiden. De collegialiteit was geweldig. Ik had het gevoel dat ik zelfs beter af was dan stagiaires wier patroon gewoon aanwezig was. Maar ik dacht toen wel: er is behoefte aan structuur.'

In 1982 trad Van der List (58) in dienst bij Van Doorne en Sjollema in Amsterdam – met zo'n 65 advocaten destijds een van de grotere kantoren – waar ze de helft van haar tijd besteedde aan het opleiden en begeleiden van stagiaires voor de algemene praktijk. 'Ik zorgde ervoor dat ze de basisvaardigheden leerden, zodat ze een zaak van a tot z konden voeren. Wat je nu in de beroepsopleiding leert, hadden wij eigenlijk deels *in-house*. Bij Nauta deden ze dat ook. Maar uitzonderlijk was het wel.'

Ook bij de huidige beroepsopleiding van de Orde, opgezet in 1989, speelde ze een rol: als docent, later als lid van de examencommissie en het curatorium. Maar terwijl ze het beroep en de maatschappij zag veranderen, bleef de opleiding hetzelfde. Toen vier jaar geleden binnen het College van Afgevaardigden de discussie losbarstte over het vrijstellingenbeleid voor de *Law Firm School* schaarde ze zich

Foto: Chris van Houts

'De toetsing in de beroepsopleiding was welwillend, door de toenmalige scepsis over de noodzaak van een beroepsopleiding'

achter dit nieuwe instituut. 'Als zo iets ontstaat uit behoefte aan kwaliteit moet je dat niet tegenhouden. De beroepsopleiding was hoe dan ook aan herijking toe. De toetsing was gedurende de eerste jaren welwillend; dat had te maken met de toenmalige scepsis over de noodzaak van een beroepsopleiding. Pas na vijftien jaar ging die welwillendheid eruit. Daarmee hebben we eigenlijk zelf het niveau te laag gehouden. Maar we gaan het nu anders doen.'

Keuzevak mens en dier

Inmiddels buigt een viertal werkgroepen, samengesteld uit advocaten, universitair docenten en onderwijskundigen, zich over het formuleren van de eindtermen van de nieuwe opleiding: een werkgroep civiel-, straf- en bestuursrecht en een werkgroep ethiek en vaardigheden. Eind december moeten ze klaar zijn. Liefst komt Van der List tot een structurele samenwerking met universiteiten. 'De kwaliteit van de opleiding valt of

>>

»

staat met de docent. Als je intensief met de universiteiten zou kunnen samenwerken, kun je misschien ook tot een sterker docentencorps komen.’

Dan moet wellicht eerst nog de hobbel van de begintermen worden geslecht. Want ook dat concludeerde de Commissie Kortmann: dé juridische opleiding als zodanig bestaat niet meer. ‘Je krijgt op sommige universiteiten ook civiel effect voor een pakket met het keuzevak “mens en dier.” Een grondige kennis van de basisvakken lijkt te ontbreken. Dat grote assortiment kleine vakken is volgens de universiteiten inherent aan de BaMa-structuur.

We zullen de universiteiten wel vertellen wat we graag willen. De beroepsopleiding aanpassen aan dat lagere niveau is geen optie. Dus het zou zomaar kunnen dat we toch een entree-toets gaan afnemen. Zo’n toets hoeft geen gevolgen te hebben anders dan dat men weet: “ik moet nog even Hugenholtz lezen.” Wellicht dat universiteiten dan overwegen hun curriculum aan te passen.’

Het is een gigantisch project, erkent Van der List. ‘Maar mensen zijn heel enthousiast. Weet je wat ik had? Toen ik iemand vroeg voor één van die commissies zei hij: “Nee. Doe ik niet. Ik ben klaar met die opleiding. In de examens wordt alles maar goedgekeurd want ach, er zit altijd wel een kern van waarheid in.” Toen zei ik: maar we gaan het nu echt anders doen. En toen had hij weer zin.’

Vertrekkend AR-lid

De NS raakt binnenkort een belangrijke klant kwijt. Vier jaar lang reisde AR-lid Louise Van der Veen wekelijks op en neer van Groningen naar Den Haag. Daar komt, iets eerder dan gepland, een einde aan omdat ze een nieuw kantoor begint. Ze beheerde de portefeuille Opleidingen – een ogenschijnlijk slapend dossier, dat vlak na haar aantreden zorgde voor verhitte discussies in het College van Afgevaardigden en binnen vier jaar uitmondde in het Kortmann-rapport. ‘Ik heb de stellige verwachting dat er nu een prachtige nieuwe opleiding uit komt.’

‘Stukgelopen’ is ze op de aanslagen op het gefinancierde rechtshulpbudget, haar tweede portefeuille. ‘Bestuurlijk was dat zwaar. De voortdurende bezuinigingen maken me niet zo zeer wanhopig, maar wel droevig. Het kostendekkend griffierechtstelsel komt daar nog bij. Overheidsfinanciën zijn iedereen een bron van zorg, maar sommige basisprincipes zijn onvervreemdbaar, met name de toegang tot de rechter.’

Toch is het besturen haar goed bevallen, zegt ze. ‘Je spreekt veel collega’s, leert hoe juridisch Nederland in elkaar zit. Je spreekt vaardigheden aan waarvan je misschien niet eens wist dat je ze had: lobbyen, praten met ministers en Kamerleden. Het blijkt dat je rechtstreeks invloed kunt uitoefenen op de parlementaire, en soms ook op de ambtelijke besluitvorming. Maar maatregelen doorvoeren kost ontzettend veel tijd. Daar verkijkt iedereen zich op.’

Van de Orde

Reglement Curatorium beroeps- opleiding

Er is een nieuw reglement van orde voor de vergaderingen en zittingen in administratief beroep van het bij art. 9d Advocatenwet ingestelde Curatorium voor de beroepsopleiding advocatuur. Deze staat gepubliceerd onder het kopje *Beroepsopleiding* op www.advocatenorde.nl/advocaten.

Correcties

Tweede mr. X.

In het vorige nummer van dit blad (*Advocatenblad* 2011-15, p. 9) portretteerden we mr. D.D.M. Xanthopoulos (Daan Advocatuur, Arnhem) omdat hij de enige echte mr. X. zou zijn. Dit bleek onjuist: in Amsterdam werkt (bij Houthoff Buruma) ook advocaat mevr. mr. Y.L. Xu, met wie we binnenkort nader kennis hopen te maken.

Transfer

In *Advocatenblad* 2011-15, rubriek Transfers, is mr. D.J. van der Kolk (naar Van Traa Advocaten N.V. te Rotterdam) abusievelijk aangeduid als mr. D.J. Kolk.

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Kommunicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
<i>Helpdesk</i>		
Klachten- en Geschillenregeling	070-335 35 43	kga@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
<i>Opleiding</i>		
Beroepsopleiding (09.00–12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen 80 en VSO	070-335 35 41	j.dieters@advocatenorde.nl

(advertentie)

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Berry Stokvis/HH

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

Cursusagenda Sdu Juridische Opleidingen

Datum	Cursus	Locatie	Punten	Kosten
25 november & 2 december	Basiscursus Erfrecht*	Rotterdam	10 VSO/ PO	€ 1145,-
28 november	Procederen = acteren**	Nootdorp	6 PO bv	€ 695,-
29 november	Tijdelijke arbeid, payrolling, fiscale- en sociale verzekeringsaspecten**	Rotterdam	3 PO	€ 445,-
29 november	Strategie van een strafzaak en omgaan met de media**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
30 november	Insolventierecht, de praktijk nader beschouwd**	Breukelen	4 PO	€ 545,-
30 november	Ontnemen en witwassen**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
1 december	Overgang van onderneming**	Utrecht	5 PO	€ 645,-
1 december	Dag van het Levensmiddelenrecht	Breukelen		€ 595,-
1 december	Cassatietechnieken strafzaken***	Breukelen	5 PO	€ 645,-
2 december	Het 11 ^e Mediation Jaarcongres*	Breukelen	4 PO	€ 595,-
2 december	De 13 ^e Benelux Merkendag*	Breukelen	5 PO	€ 595,-
2 december	Bijblijfcollege Strafrecht in de praktijk*	Breukelen	3 PO	€ 445,-
5 december	Dag van het Jeugdstrafrecht**	Breukelen	4 PO	€ 595,-
6 december	Derde tranche nieuw huwelijksvermogensrecht**	Breukelen	4 PO	€ 545,-
6 december	Jaarrekening lezen voor advocaten en notarissen*	Breukelen	4 PO	€ 545,-
7 december	Herstructurering in en buiten insolventie**	Rotterdam	4 PO	€ 545,-
7 december	Strafprocesrecht: herstel van gemaakte fouten in appel**	Den Haag	6 PO	€ 695,-
7 & 14 december	Vastgoed in samenhang met het publiek recht*	Rotterdam	12 VSO/ PO	€ 1345,-

**Profiteer van onze decemberactie: tweede decemberbijeenkomst
halve prijs!**

Meer informatie en inschrijven: www.sdu.nl/opleidingen

Jonge Balie-voorzitter Chrisje Bosman:

‘Er gebeurt momenteel veel met onze beroepsgroep’

Bij de Stichting Jonge Balie Nederland neemt Chrisje Bosman het voorzitterschap over van Patrick de Looff. Hij kijkt terug en zij blikkt vooruit.

Hedy Jak

Onder zijn leiding kreeg de Stichting Jonge Balie Nederland (SJBN) meer naamsbekendheid en vertegenwoordigde zich in verschillende commissies, waaronder die over de vernieuwde stagiaaireopleiding. Patrick de Looff heeft na twee jaar voorzitterschap vorige week de hamer overgedragen aan Chrisje Bosman. ‘Ik kijk met genoegen terug,’ aldus De Looff. ‘We hebben de Jonge Balie-verenigingen gemotiveerd mee te praten over belangrijke thema’s. Ik ben blij dat te hebben bereikt.’ Maar volgens De Looff is er nog genoeg werk voor zijn opvolger, in wie hij vertrouwen heeft. ‘Het afgelopen jaar hebben we nauw samengewerkt, omdat zij secretaris was. Dat Chrisje de taken overneemt, is een logische keuze. Zij is van alles op de hoogte.’

Kennisplatform

Volgens Bosman is er al veel voorwerk gedaan. ‘Het fundament is gelegd en ik kan me geen betere start wensen. Ik voel me nog enigszins onthand nu Patrick eruit is, maar ik heb er veel zin in.’ Zij wil zich het komende jaar hard maken voor een eigen kennisplatform. ‘Het doel is dat derden, zoals de Orde en de media, ons als eerste aanspreekpunt weten te vinden als ze iets over jonge advocaten willen weten. Inhoudelijk houden wij de landelijke ontwikkelingen bij over die specifieke doelgroep. Nu is het zaak dat dit bij instellingen bekend wordt.’ Ideeën om daar concreet invulling aan te geven, zijn er al. Zo is er het plan om op jaarlijkse basis een arbeidsvoorwaardenonderzoek te doen. ‘Die gegevens zijn waardevol voor exter-

Foto: Simone Philippen

Foto: Emilie Hudig

nen, maar ook voor de groep toekomstige advocaten die we graag vertegenwoordigen. Daarmee bouwen we een informatie-databank op.’

De SJBN neemt zitting in verschillende commissies van de Orde, waaronder de werkgroep Kwaliteitsverbetering Patronaat en de Commissie Diversiteit. ‘Waardevolle functies waar we klankbord kunnen zijn,’ stelt Bosman. ‘Het is van belang om onze rol daarin te behouden. We hebben een signaleringsfunctie en willen gezien worden als vaste gesprekspartner. Daar werken we nog aan.’

Soepeler

‘Als mens is zij anders dan ik,’ zegt De Looff. ‘Ik heb mijn taken zeer serieus genomen, daarbij vastgehouden aan regels en een formele benadering. Dat was een bewuste keuze; het geeft vertrouwen bij een bepaalde categorie mensen en laat zien dat er een betrouwbare, stabiele organisatie is. Chrisje is soepeler in contacten. Dat kan nu en gaat goed werken, denk ik.’

Bosman hoopt dat mensen haar als een gedreven voorzitter zullen zien. ‘Alle geluiden horen en tot een afgewogen beleid komen, dat is mijn insteek. We zitten in een bijzondere tijd, er gebeurt momenteel veel met onze doelgroep. De Orde is

bezig de beroepsopleiding te verbeteren, neemt het vrijstellingenbeleid onder de loep en ook over de uniformering van stagereregulemenen zal binnenkort gesproken worden. Ik verwacht dat er stevige discussies komen. Als stichting moeten we daarin voorzichtig manoeuvreren en onze schakelfunctie tussen Orde en plaatselijke Jonge Balies in de gaten blijven houden. We kunnen onze onderbouwde mening geven, maar spreken niet voor alle plaatselijke Jonge Balieverenigingen. Daar ben ik me van bewust.’

Draagvlak

De Looff vindt het jammer om te gaan. ‘Ik wilde er niet uit, maar het is beter te vertrekken nu het nog leuk is dan wanneer je geen energie meer hebt om je snuit ergens te laten zien.’ Het voorzitterschap vond hij intensief en hard werken, maar volgens hem heeft hij veel waardevols meegekregen. ‘Ik heb geleerd goed te luisteren voordat ik zelf met een standpunt kom. In het begin ventileerde ik snel mijn mening en probeerde daar mensen achter te krijgen. Nu luister ik eerst goed naar argumenten van anderen. Het is mooi om dit te leren, het geeft rust. Ik kan afwachtender zijn en met een standpunt komen waarvan je weet dat het breed wordt gedragen.’

Vanuit kantoor krijgt Bosman steun om haar voorzittersrol te vervullen. ‘Vantevoren heb ik het gevraagd en er werd enthousiast gereageerd. Ik ervaar geen druk en zie wel hoe het gaat lopen dit jaar. Ik heb er zin in en hoop alles goed te doen.’ De Looff blijft de SJBN volgen als nieuw lid van de Raad van Toezicht. ‘Ik mag vanaf de achterbank meekijken. En als er behoefte aan is, ben ik er voor advies.’

Agenda

LEZING MINIMUM- STRAFFEN

Het Zwolsch Juridisch Genootschap organiseert op 28 november een lezing over minimumstraffen. VVD Kamerlid Ard van der Steur (voormalig advocaat) gaat in op de actuele discussie omtrent het eventueel invoeren van deze sancties. Belangstellenden zijn welkom vanaf 19.45 uur in het Bilderberg Grand Hotel Wientjes, Stationsweg 7 in Zwolle.

- Voor inlichtingen en aanmeldingen (niet verplicht, maar wordt wel gewaardeerd) kunt u zich melden bij mr. drs. R.S. Wertheim via mailadres wprins@benthemgratama.nl of 038-428 00 99.

DE TWEEDELING VOORBIJ?

Het jaarcongres van het Netherlands Institute for Law & Governance staat op 29 november in het teken van verhouding tussen governance en recht. Tijdens de plenaire behandeling wordt ingegaan op de vraag of governance 'dwingt' tot een andere aanpak van rechtsgeleerd onderzoek. In een drietal parallelsessies wordt ingegaan op de tweedeling tussen publiek-privaatrecht. Het congres vindt plaats in het Hof van Wageningen, Lawickse Allee 9 in Wageningen.

- Voor meer informatie over het programma en de sprekers kunt u terecht op www.niig.nl

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT

Ter gelegenheid van het afscheid van prof. dr. R.M.G.E. Foqué, sinds 1987 verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, vindt op 1 december het symposium *Democratie en rechtsstaat in de context van een meermalige rechtsorde* plaats. Het symposium, in de Forumzaal op de Campus Woudestein van de Erasmus Universiteit, begint om 09.30 uur en duurt tot 17.00 uur.

- Op www.esl.eur.nl/foque kan men inlichtingen vinden en zich aanmelden. Registratie is verplicht, maar de toegang is dan weer gratis.

RECHT: KUNST OF AMBACHT?

Het Centre for Law & Innovation gaat tijdens het seminar *Recht: kunst of ambacht?* op 7 december in op een aantal toekomstscenario's voor de rechtswetenschap. Op een creatieve en aansprekende manier worden die scenario's gepresenteerd door acteurs. Locatie is het RDM Droogdok Rotterdam, naar eigen zeggen 'een groot gebied waar je makkelijk kunt dwalen.' Wie het aandurfte, is van 13.00 uur tot 16.30 uur welkom.

- Inlichtingen en aanmelding lopen via www.esl.eur.nl/innovation.

JAARVERGADERING NVR II

De Nederlandse Vereniging voor Rechtsvergelijkend en Internationaal Insolventierecht gaat tijdens de vergadering in op de EU Insolventieverordening. Sprekers zijn onder anderen hoogleraar Ondernemingsrecht Loes Lennarts en professor Francisco Garcimartín, verbonden aan de Universiteit Rey Juan Carlos te Madrid. De vergadering op 8 december duurt van 13.30 tot 17.45 uur en wordt gehouden in het Symphony Building, Gustav Mahlerplein 27 in Amsterdam. Leden van de NVR II ontvangen een uitnodiging, maar niet-leden zijn ook welkom.

- Deelname kost 150 euro en de verplichte inschrijving kan via het secretariaat op mailadres a.m.verweij@law.leidenuniv.nl.

SYMPOSIUM VOOR KINDERONTVOERINGS- ADVOCATEN

In het toepasselijk gekozen Kinderrechtenhuis organiseert de Vereniging voor Kinderontvoeringsadvocaten op 8 december een symposium voor alle professionals die werkzaam zijn op het gebied van de internationale kindervervoering. Aan de orde komen onder andere het Haags Kinderontvoeringsverdrag en de op handen zijnde wetswijziging die de Centrale Autoriteit betreft. Het Kinderrechtenhuis staat aan de Hooglandse Kerkgracht 17d in Leiden.

- Deelname kost 100 euro; inlichtingen kunnen via mailadres info@kinderontvoeringsadvocaten.nl.

Betrouwbaar. Bereikbaar. Beter.

Als u dan toch een gerechtsdeurwaarder nodig heeft, dan kan het maar beter de beste zijn. Eentje die uw taal spreekt en dag en nacht voor u klaar staat. Die altijd zijn afspraken nakomt en uw exploten gegarandeerd binnen drie werkdagen betekent. En die landelijke dekking biedt, met de persoonlijke service van een lokale partner. Kennismaken?

SGH Groep. U heeft er recht op!

ONZE VESTIGINGEN:

Deventer • Dordrecht • 's-Gravenhage
Haarlem • Hoogeveen • Hoorn • Maastricht
Purmerend • Waalwijk • Zaandam

www.sgh-groep.nl

Herziening gerechtelijke kaart voor de Ordes

‘Alles moet worden samengevoegd’

Hoeveel arrondissementen het exact beslaat, is nog onduidelijk. Maar andere aspecten van de nieuwe gerechtelijke kaart zijn al wel bekend, zegt Wouter van Tellingen, beleidsadviseur bij de Orde. Hij bezoekt deze weken alle arrondissementen.

Hedy Jak

‘Het levert zo veel inzichten op,’ zegt Van Tellingen enthousiast over zijn bezoeken aan de plaatselijke Ordes. Hij begeleidt de aankomende fusies in opdracht van de deken en inventariseert de plaatselijke verschillen en overeenkomsten.

Hoe verloopt de tour?

‘Raden van Toezicht hanteren nu nog verschillende reglementen en in het kader van de fusies is het wenselijk dat zij deze harmoniseren. Stagereglementen, de vormgeving van briefpapier tot aan de wijze van archiveren – alles moet worden samengevoegd. De bezoeken aan, tot nu toe, de bureaus in Breda, Zwolle, Den Haag en Groningen leverden veel informatie op over de verschillende werkwijzen, zoals klachtafhandeling. Toezicht komt hierbij om de hoek kijken, want hoe definieer je bijvoorbeeld een klacht? De uitkomsten van mijn rondgang leg ik half december voor aan de hiervoor opgerichte dekencommissie. Deze commissie legt ze weer voor aan het complete dekenberaad. De uiteindelijke uniformiteit van het systeem hangt sterk af van dit beraad.’

Wanneer gaan de veranderingen precies spelen?

‘Op 28 november bespreekt de Tweede Kamer de gerechtelijke kaart. Ik verwacht dat het voorstel er vlot doorheen komt. De Kamer lijkt er haast mee te hebben, ze wil de vernieuwingen per 1 januari 2012 in werking laten treden. Dat is niet reëel, denk ik. Weinig arrondissementen zijn er dan klaar voor. Theoretisch zou het kunnen dat de Eer-

Foto: C.L. van Tellingen

Vernieuwing van de Commissie Huydecoper is wellicht een nog kleiner College wenselijk. Die discussie wordt nu nog gevoerd.’

Twee dekens noemen het nieuwe arrondissement Oost-Nederland een monstrum en pleiten voor één arrondissement extra. Een bottleneck?

‘De samensmelting van het grote Oost-Nederland wordt door de landelijke Orde gesteund, maar er is begrip voor het argument van de dekens in die regio dat toezicht houden lastiger wordt met grotere afstanden. Een oplossing zou kunnen liggen in een regionaal aanspreekpunt in de Raad van Toezicht.’

Wat zijn de gevolgen voor advocaten?

‘Niet zo heel veel, schat ik. Wat vervelend kan zijn, is dat advocaten straks per locatie moeten uitzoeken waar ze een dagvaarding heen moeten sturen. Dat is wat meer zoekwerk. Het aanpassen van de stagereglementen heeft voor stagiaires geen consequenties. Als zij eenmaal begonnen zijn, worden er geen andere eisen gesteld.’

Hoe bekijkt u als voormalig advocaat (bij Houthoff Buruma) deze fusie?

‘Het is jammer dat de kleine gebouwtjes weggaan, vind ik. Ik kan me het kleine gerechtsgebouw in Delft, waar ik wel eens zitting had, goed herinneren. Daar ging iets heel gemoedelijks van uit. Je stond met de wederpartij in dezelfde beperkte ruimte en zo’n omgeving stimuleert om te onderhandelen en er samen uit te komen. Verder vraag ik me toch wel af of een kolos met 700 man sneller werkt dan een kleine rechtbank.’

ste Kamer er voor de kerst een stempel op zet, maar ik heb het vermoeden dat deze voorgenomen invoeringsdatum vooral politieke daadkracht moet tonen. Realistischer is om uit te gaan van 1 juli 2012. Dan zal de overgangperiode starten.’

Wat houdt dat in?

‘In de drie maanden van die overgangperiode – tot oktober 2012 – wijst Landelijke deken Jan Loorbach, op aanwijzing van lokale ordes, tijdelijke dekens aan. Verder zal het College van Afgevaardigden nieuwe leden kiezen. Het wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart voorziet in een kleiner College van 70 afgevaardigden en 70 plaatsvervaardigers. In navolging van het rapport *Bestuurlijke*

De redactie behoudt zich het recht voor reacties in te korten.

Hoe kón een advocaat vroeger functioneren?

Medio jaren tachtig van de vorige eeuw bestond er nog geen beroepsopleiding (laat staan dat die verplicht was), voor het bijhouden van je vakkenis moest je zelf maar zorgen, van derdenrekeningen had niemand gehoord, het witwassen van gelden was geen onderwerp en zo kan ik nog wel even doorgaan. En wat hebben de patroons vroeger aangemodderd zonder de verplichte patroonsopleiding en het periodiek invullen van door de Orde gefabriceerde vragenlijsten en evaluatieformulieren.

De jongste loot aan de boom is de gestructureerde *feedback*. Als ik het goed begrip, is dit een soort verzamelterm voor intervisie en *peer review*. Ik denk dat zelfreflectie voor iedereen belangrijk is (en zeker ook voor een advocaat), maar moet dat opnieuw in geïnstitutionaliseerde vorm, overgoten met een opleidingssausje?

Leuk ook dat enkele opleidingsverzoorgers in het vorige nummer van dit blad (*Advocatenblad* 2011-15, p. 45) een reclamepraatje mogen houden (spaart advertentiekosten uit). Weten wij weer dat dit een 'noodzakelijk' ontwikkelinstrument is voor 'persoonlijke groei' (beter: 'personal growth'). Hoewel ik persoonlijk niet kan wachten met mij verder persoonlijk te ontwikkelen, komen genoemde opleiders met nog een belangrijk argument: juist nu de overheid meer grip wil krijgen op de advocatuur (denk aan het College van Toezicht dat Teeven ons door de strot wil duwen), moeten wij greep op ons zelf houden 'middels gestructureerde feedback'.

Goh, dat had ik nou niet door! Wij kunnen Teeven tegenhouden als we met z'n allen maar genoeg gestructureerd gaan feedbacken.

Snappen wij als beroepsgroep nu werkelijk niet dat al die maatregelen die wij de afgelopen dertig jaar hebben getroffen (grotendeels onder druk van de overheid) alleen maar hebben geleid tot meer toezicht, zoveel toezicht dat dit op zeker moment kennelijk door een zoge-

naamd onafhankelijk College over ons moet worden uitgeoefend, waarbij dekens niet meer zijn dan veredelde werktuigen die kunnen worden voorgedragen voor schorsing als ze niet doen wat het College wil? Ooit oefenden wij een 'vrij' beroep uit.

Heus, kwaliteit is belangrijk en ik zal de laatste zijn om (bijvoorbeeld) de opgang van specialisatie(verenigingen) niet toe te juichen. Laten we echter niet slaafs blijven meelopen in de steeds verder uitdijende stoet van niet tot onze beroepsgroep behorende professionals die met name toch hun eigen handeltje aan de advocaat willen brengen!

*Job Holtz, advocaat te Groningen
(beëdigd in 1984)*

Een scherp advocaat hoort ook de dingen die niet worden gezegd

In het vorige nummer mocht onder de titel 'Een ambitieuze advocaat houdt zichzelf scherp' een viertal consultants en opleiders ons advocaten hun opinie voorhouden dat we vooral aan gestructureerde feedback in de vorm van peer review en intervisie moeten doen. Wij ervaren advocaten zijn zo begrijp ik - en zoals Prinses Maxima dat ooit gevlugeld verwoordde - 'een beetje dom'. Wij willen namelijk niet begrijpen wat goed voor ons is. Ik reageer graag op wat voormelde opinieerders over intervisie zeggen.

We zijn de laatste jaren doodgegooid met pleidooien voor intervisie, bijvoorbeeld aan de hand van het ook nu weer van stal gehaalde argument dat andere beroepsgroepen dat ook doen. Die doen echter veel meer dingen die wij advocaten allemaal niet doen, wat ook in al die andere gevallen níet betekent dat wij

die andere dingen zouden moeten omarmen. Ik heb mij in dit blad wel eens eerder uitgelaten over intervisie.¹ Ik heb toen aan de hand van argumenten ontleend aan wat intervisie is, uitgelegd waarom dat voor advocaten ongeschikt is. Het dragend principe van intervisie is overigens vrijwilligheid. Wie dus graag aan intervisie doet, moet dat vooral doen. Dat betekent echter niet dat wij met de missiedrang van intervisionisten moeten worden lastig gevallen. Zo peins ik er bijvoorbeeld ook niet over om te gaan korfballen, terwijl ons land daarin wereldkampioen is, de sport goed is voor lichaam en geest en wat nog meer. Ik ben desondanks met geen stok naar het korfbalveld te slaan.

Wie advocaten wil overtuigen, zal inhoudelijke en gedocumenteerde argumenten moeten gebruiken en bijvoorbeeld niet de eigen belangen met de zogenaamde goede zaak moeten vermengen. Het ware wel zo zuiver geweest als de heer en dames consultants bij hun opinie hadden vermeld dat ze daarbij groot commercieel belang hebben. Eigenlijk schreven zij een advertorial. Voor zover ze namelijk via internet te achterhalen zijn, blijkt dat zij hun geld verdienen met het geven van trainingen en begeleidingen, onder andere op het gebied van intervisie. Ik wil ook wel kwijt dat iedereen zich meer in het ondernemingsrecht zou moeten verdiepen!

Op de inhoudelijke argumenten die tegen intervisie zijn verwoord, reageren de opinieerders slechts met niet onderbouwde kretologie. Daarnaast roepen zij dat jonge advocaten intervisie al omarmd lijken te hebben. Nu geniet ik het voorrecht jaarlijks tientallen jonge advocaten te ontmoeten en ben ik zo naar ook zo veel mogelijk te vragen of ze veel hebben opgestoken van hun - nota bene - verplichte beroepsopleidingsvak intervisie. Zonder uitzondering word ik daarna uitgelachen. Nu weet ik als geen ander dat je in je opinies beslist demagogisch moet optreden. Dat neemt echter niet weg dat de feiten die je noemt, wel moe-

¹ 'Een stukje intervisie doen?', reactie in *Advocatenblad* 2007-6 op E. Unger, 'Intervisie' in *Advocatenblad* 2007-5.

ten kloppen. De jonge advocaten die ik ken en die zij weer kennen, hebben voorts nog niet de spontane neiging gevoeld intervisie groepen in het leven te roepen om daar een belangrijk deel van hun tijd in te stoppen. Gelukkig, zeg ik dan maar. Als advocaten zouden ze daar namelijk een stuk minder scherp van worden.

Georg van Daal te Amsterdam

Moet gedragsregel 12 anders?

Het is inderdaad (Ilona Willemars: 'Gedragsregel inake confraternele correspondentie moet anders', in: *Advocatenblad* 2011-15, p. 12) frustrerend wanneer de advocaat van de tegenpartij in een procedure ontkent wat je hebt vastgelegd in een brief aan hem. Die frustratie is het gevolg

van de onbegrepen en afgekeurde manier van belangenbehartiging ten behoeve van de tegenpartij tegenover het welbegrepen belang van onze eigen cliënt. Wanneer diens belang dit bepaaldelijk vordert, moet je volgens gedragsregel 12 in overleg treden, dat wil zeggen dat je de ander inderdaad moet vragen of je je eigen brief mag overleggen. Wanneer dat niet mag – en dat ligt voor de hand gezien de opstelling in de procedure – moet je advies (geen goedkeuring of toestemming) aan de deken vragen, waarbij het je eigen keus is of je de kosten daarvan ter behartiging van het belang van je cliënt wel of niet aan hem in rekening wilt brengen. Een negatief dekenadvies dwingt ertoe het belang van je cliënt te heroverwegen. Onderdeel van die heroverweging is de verplichting van een advocaat tot inachtneming van (onder meer) gedragsregels dan wel tot onderzoek in hoeverre deze i.c. wel of niet van toepassing zijn.

De in dat kader te beantwoorden vraag kan zijn of je de zaak wel of niet van voldoende (rechts)belang vindt (i.c. waarheidsvinding) om daarvoor (gemotiveerd en gecalculeerd) het risico van een tuchtrechtelijke veroordeling te nemen en, zo ja, te overleggen voor wiens rekening de kosten van een eventuele tuchtrechtelijke procedure komen. De cliënt bepaalt of hij zijn belang groot genoeg vindt om die kosten voor zijn rekening te nemen. Wil hij dat niet of wil de advocaat de grenzen van gedragsregel 12 niet opzoeken, dan kan de laatste wegen bewandelen 'om de regel te omzeilen' en met 'veel onrust en verlies van tijd langs de rand van het tuchtrecht lopen' dan wel de cliënt wijzen op de grenzen van zijn professionele mogelijkheden.

De laatste mogelijkheid benutten wij niet graag, maar of gedragsregel 12 om die reden moet worden afgeschaft?

Anke Boulogne, advocaat te Utrecht

(advertentie)

specialist in gezondheidsschade

lechnerconsult
medische advisering

MEDISCH ADVIES nodig in juridische zaken?

Lechnerconsult is expert op het gebied van gezondheidsschade. Met een vlijmscherp en helder medisch advies staan de specialisten van Lechnerconsult u bij in de vertaalslag van letsel naar personenschade. Van de operatietafel naar de rechtbank.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk. Bij letselschade, maar ook in arbeidsongeschiktheidsvraagstukken.

Bel voor een vrijblijvende kennismaking met 010 47 62 870 en vraag naar dhr. C. Hoogenkamp.

Lechnerconsult
Schiekade 458
3032 AX Rotterdam

T 010 47 62 870
F 010 47 72 075
E info@lechnerconsult.nl
W www.lechnerconsult.nl

Van der Steur
‘Beperken de
advocatentarieven
de toegankelijkheid
van het recht dan
niet?’

Rechtsstaat in het geding?

Alles is politiek

Deze maand behandelde de Tweede Kamer de begroting Veiligheid en Justitie. Vijf justitiewoordvoerders kijken terug – en vooruit. Hoe gaat het verder met advocatuur en rechtspraak onder dit kabinet, als het aan VVD, D66, PVV, PvdA en SP ligt?

Maarten Bakker

VVD-woordvoerder (en advocaat) Ard van der Steur zegt dat hij ‘wel kan leven’ met de aangepaste plannen van minister Ivo Opstelten voor de verhoging van het griffierecht. Het stemt hem tevreden dat het griffierecht voor verweerders in kantonzaken weer is geschrapt en dat de tarieven voor de bestuursrechter zijn gematigd.

‘Maar enige zorg over de impact van de voorstellen heb ik nog wel. Daarom zal ik de minister vragen om de invoering van het stelsel een half jaar te monitoren. Verder ga ik hem voorstellen voor het bestuursrecht het griffierecht te laten differentiëren: een laag tarief voor natuurlijke personen en een hoger voor rechtspersonen.’ Op deze wijze wil de VVD nog beter waarborgen dat de individuele burger kan opkomen.

Van der Steur heeft geen boodschap aan de grote woorden die de oppositie gebruikt over de toegankelijkheid van de rechtspraak. ‘De rechtsstaat is niet in het geding, ondanks de bezuinigingen die worden uitgevoerd,’ reageert hij. Ook de verwijten uit de advocatuur – waarin Van der Steur jarenlang heeft gewerkt – over de toegankelijkheid van de rechtspraak doen hem niet veel. ‘Dan antwoord ik: hoe zit het dan met uw tarieven? Beperken die de toegankelijkheid van het recht dan niet? We moeten niet vergeten dat de kosten voor de advocaat vele malen hoger zijn dan de griffierechten. Het is een discussie die niet wordt gevoerd.’

Dat we gaan naar kostendekkende griffierechten, bestrijdt Van der Steur. ‘Met een miljard euro zijn de totale kosten van de rechtspraak nog altijd hoger

dan de opbrengsten van het griffierecht.’ Hij erkent dat bij die kosten wel meegeteld zijn de strafzaken waarvoor geen griffierechten worden betaald.

Van der Steur hoopt, net als minister Opstelten, dat met een uitbreiding van mediation het beroep op de rechter ingeperkt kan worden. Zelf komt hij met een initiatiefvoorstel dat een bemiddelingspoging met juridische waarborgen omkleedt. ‘Ik wil dat een overeenkomst bewerkstelligd door de mediator ook executoriale kracht krijgt. Partijen hebben dan een titel waarmee ze naar de deurwaarder kunnen stappen.’

Van der Steur is ook voorstander van een versteviging van het toezicht op de advocatuur. ‘Ik vind dat het nu niet oplevert wat je ervan mag verwachten. Het mag niet zo zijn dat een deken, in het kader van het toezicht, nooit eens een zitting bijwoont of een kantoor bezoekt. De Orde moet zich afvragen of een advocaat die pretendeert alle rechtsgebieden te beheersen, wel de gewenste kwaliteit levert. Het is goed als leden van de beroepsgroep zich specialiseren. Ik geloof niet zo in de generalist om de hoek.’

Van der Steur
‘Enige zorg over de impact van de voorstellen heb ik nog wel’

Schouw
‘We geven een stabiele basis aan rechtspraak’

D66 kondigde tijdens begrotingsbehandeling een aanvalplan aan om de rechtspraak te ontzetten. Volgens woordvoerder Gerard Schouw maakt het huidige kabinet zich schuldig aan een ongezond partijtje ‘rechter *bashing*’. ‘De populistisch geluiden over zogenaamde “softe rechters” worden niet hardop tegengesproken, de bewindslieden perken de vrijheid van rechters in met het voorstel voor minimumstraffen. Het vertrouwen in de rechtsstaat wordt hiermee ondermijnd.’

Belangrijk programmapunt uit het aanvalsplan van D66 is de opname van de toegankelijkheid van de rechtspraak in de grondwet. ‘De vermaledijde verhoging van de griffierechten zet die toegankelijkheid wel degelijk onder druk. Door er een grondwetsartikel van te maken, doen we tenminste iets. Het geeft een stabiele basis aan de rechtspraak waarvan een volgend kabinet niet zomaar kan afwijken.’

Minister Opstelten reageerde tijdens het begrotingsdebat dat de toegankelijkheid van het recht al goed is geregeld in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Schouw vindt dat een flauw gelegenheidsargument. ‘Het is nota bene dit kabinet dat niet veel moet hebben van internationale verdragen.’

Hij geeft toe dat opname van de toegankelijkheid van het recht in de Grondwet toekomstmuziek is, omdat er jaren overheen gaat. Daarom blijft

Foto: Pepijn Leupen / HH

Schouw

De advocatuur komt in het D66-plan voor de rechtspraak niet echt aan de orde: 'Daar gaan we ons nog op focussen'

hij zich ook verzetten tegen de huidige plannen van het kabinet voor de verhoging van de griffierechten. 'Ik kan me nog voorstellen dat we de rechten laten meestijgen met de inflatie, maar de maatregelen van het kabinet zijn zo bot. Ik herhaal nog maar eens: burgers gaan niet voor niets naar de rechter. Ik zie nog wel mogelijkheid om meer geschillen via mediation af te doen. Rechtswinkels

zouden mensen misschien eerder op die mogelijkheid kunnen wijzen. Maar in laatste instantie moeten ze toch bij een rechter kunnen opkomen.'

Ook plannen van staatssecretaris Teeven om nog meer te bezuinigen op de rechtsbijstand, kunnen bij D66 niet op bijval rekenen. 'We zouden daar misschien nog iets vanaf kunnen halen, maar dan praat je echt over dubbeltjes en kwartjes.'

D66 ageert in haar aanvalsplan ook tegen de overheveling van strafrechtelijke afdoeningen naar het bestuursrecht. 'Dat frustrreert eveneens de gang naar de rechter. Eerst een boete en dan mag de burger die eventueel nog aanvechten bij de rechter. Het is de omgekeerde gang van zaken.'

Volgens Schouw is D66 de eerste partij met een uitgewerkt plan om de rechtspraak te verbeteren. De advocatuur komt in het plan, zo erkent hij, niet echt aan de orde. 'Dat is deel twee van het plan. Daar gaan we ons nog op focussen.'

Helder

'Advocaten oefenen een speciaal vak uit, maar ook weer niet zo speciaal'

Lilian Helder roerde tijdens het begrotingsdebat met minister Opstelten amper de verhoging van de griffierechten aan. 'Die verhoging kan ook voor onze achterban pijnlijk zijn,' zegt ze achteraf. 'Maar er komt nog een apart debat over. Voor ons is belangrijk dat er in het voorstel van Opstelten een compensatieregeling zit voor on- en minvermogenden en dat ook de middegroepen ontzien worden.'

Helder spreekt in plaats van kostendekkende griffierechten liever over regulerende griffierechten. 'Indien de griffierechten kostendekkend moeten zijn, zou ik daar morele bezwaren tegen hebben. Als belastingbetalers moeten we

Helder
'De verhoging van de griffierechten kan ook voor onze achterban pijnlijk zijn, maar er komt nog een apart debat over'

Recourt

‘Er is een sluipende
afbreuk van de
rechtsstaat onder dit
kabinet’

het ervoor over hebben dat mensen naar de rechter kunnen. Maar dat er drempels worden opgeworpen, is niet slecht. Als iemand een vuilnisboete van 100 euro wil aanvechten, denk ik: “zet die vuilnis dan ook niet te vroeg buiten.”

Helder komt zelf uit de advocatuur. In dat werk vond ze rechterlijke beslissingen soms al onnavolgbaar. Daarom pleit ze nu in de Kamer voor een scherpere beoordeling van rechters, via tussentijdse herbenoemingen. Ook advocaten zouden wat haar betreft aan strakker toezicht onderworpen mogen worden. ‘De advocatuur is nog de enige beroepsgroep die zichzelf helemaal controleert. We oefenen een speciaal vak uit, maar ook weer niet zo speciaal. Voor de buitenwacht ontstaat te veel het idee dat we elkaar de hand boven het hoofd houden.’

Helder is er voorstander van dat het toezicht op de advocatuur mede wordt uitgeoefend door buitenstaanders, maar staat sceptisch tegenover het voorstel van staatssecretaris Teeven om een college van toezicht te benoemen waarin geen enkele advocaat zit. ‘Ik ben benieuwd welke argumenten hij heeft. Om advocaten helemaal uit te sluiten, vind ik ver gaan. Ik kan me voorstellen dat er één vertegenwoordiger van de advocatuur in het college zit.’

Recourt
‘De nascholingseisen van de Orde zijn nogal vrijblijvend. Waarom geen intervisie op advocaten tijdens zittingen? Of een toets op dossierkennis?’

De bezuinigingen op de rechtsbijstand noemt Helder ‘pijnlijk’, maar de PVV heeft er nu eenmaal voor getekend in het gedoogakkoord. ‘Zouden we de rechtsbijstand willen ontzien, dan zou er bijvoorbeeld meer gekort moeten worden op de politiesterke en dat willen we absoluut niet.’ Ze heeft ook geen bezwaar tegen de verlaging van vergoedingen als een zaak door de rechter niet-ontvankelijk wordt verklaard. ‘In de meeste gevallen kan een advocaat de niet-ontvankelijkheid vooraf zien aankomen.’ Ook de halvering van het tarief voor een cliëntencontact voor het eerste politieverhoor, vind ze te billijken. ‘Na het verhoor is er meestal snel een tweede contact. Dat loopt in de praktijk in elkaar over. Opgeteld is er dan toch sprake van een gehele vergoeding.’

Recourt **‘De rek is er echt uit’**

‘Er is sprake van een sluipende afbreuk van de rechtsstaat onder dit kabinet,’ zegt Jeroen Recourt. ‘Het zijn misschien grote woorden, maar het is waar. Neem het voorbeeld van de inbreker die door vier mannen in een coma is gecomat. Kabinetsleden hebben zelf de boodschap afgegeven dat de burgers het zelf moeten uitzoeken en hun heil niet bij het systeem moeten zoeken.’

Dit kabinet ondermijnt volgens Recourt het vertrouwen van de professionals die werkzaam zijn in het veld. Tijdens begrotingsdebat begin november noemde hij de rechters, de politie, de officieren van Justitie, maar niet de advocaten. Die spelen ook een essentiële rol, zegt hij nu. ‘Het kabinet zou dat moeten erkennen, maar doet dat niet. Advocaten worden als lastig gezien. Ze procederen te veel in de visie van het kabinet. De bewindslieden accepteren

het Salduz-arrest over de raadpleging van een advocaat het eerste politieverhoor met wel héle lange tanden.’

Op het Jaarcongres van de Orde in september wekte Recourt ophef door zelf ook te beweren dat advocaten in sommige gevallen te lang procederen. ‘Als we de essentiële rol van de advocatuur erkennen, wil dat nog niet zeggen dat we kritiekloos zijn,’ reageert Recourt. ‘Ik vind bijvoorbeeld ook dat de nascholingseisen van de Orde nogal vrijblijvend zijn. Advocaten kunnen de punten wel heel makkelijk bij elkaar sprokkelen door even een workshop te volgen. Waarom geen intervisie op advocaten tijdens zittingen? Of een toets op dossierkennis?’

Recourt vindt het goed dat de toezicht op advocaten wordt aangescherpt. ‘Daar is iedereen het wel over eens. De Orde is zelf ook met een voorstel gekomen.’ Hij houdt zich op de vlakte over de plannen van staatssecretaris Teeven om het toezicht te leggen bij een driekoppig college waarin geen advocaat zit. ‘We komen nog met een standpunt,’ zegt hij.

Tijdens de begrotingsbehandeling heeft Recourt een wijzigingsvoorstel ingediend dat de verhoging van de griffierechten in 2012 van tafel haalt. Financiële dekking zoekt hij in een intensivering van de ‘Plukze’-zaken. Toch keert hij zich niet principieel tegen de verhoging van de griffierechten. ‘Het hoeft niet helemaal gratis te zijn. Het bedrag voor sommige bestuursrechtzaken zou misschien iets omhoog kunnen. Als met een geschil grote bedragen zijn gemoeid, mag het griffierecht ook wel wat hoger zijn. Maar wat dit kabinet doet, is buitenproportioneel. Ze hanteert ook de verkeerde volgorde: ze zegt dat er 240 miljoen bezuinigd moet worden en maakt dan pas een inhoudelijke afweging.’

Over de voorgenomen bezuinigingen op de rechtsbijstand is ex-rechter Recourt heel duidelijk: ‘Laat de rechtsbijstand alsjeblief zoals het is. Daar is de rek echt uit!’

Gesthuizen

‘Toegankelijke rechtspraak heeft preventieve werking’

Tijdens het begrotingsdebat maakte de SP vooral een punt van de verhoging van de griffierechten in bestuursrechtzaken. ‘De overheid ontnemt de burger de mogelijkheid om het tegen haar op te nemen,’ zegt Justitiewoordvoerder Sharon Gesthuizen. ‘Dat vinden wij extra kwalijk. Op slinkse wijze probeert de overheid zich onschendbaar te maken.’

In de aangepaste versie van zijn plannen voor de griffierechten heeft Opstelten juist de tarieven voor bestuursrechtzaken gematigd, maar Gesthuizen is daarmee allerminst tevreden. ‘Er blijft toch sprake van een toename.’

Ze wil niet de indruk wekken dat de griffierechten voor civiele zaken wel omhoog

mogen. ‘Geen sprake van! We maken ons vooral zorgen over de gevolgen daarvan voor de ZZP’ers en de kleinere ondernemers. Ze werken voor veel kleinere bedragen dan de grote ondernemingen. Stel, ze moeten gaan procederen bij de civiele rechter om een rekening van bijvoorbeeld 500 euro van een opdrachtgever betaald te krijgen, dan zijn ze daar veel meer voor kwijt. De positie van ZZP’ers is al zwak, ze zullen al niet snel naar de rechter stappen omdat ze dan een opdrachtgever kwijt zijn. Als de griffierechten stijgen, wordt de drempel nog hoger. En voor wanbetalers wordt het nog verleidelijker om te denken dat ze er wel mee weggomen.’

Gesthuizen is er beducht voor dat het hogere griffierecht gaat leiden tot meer eigenrichting. Ze denkt dat van een goed toegankelijke rechtspraak een preventieve werking uitgaat. ‘Mensen weten dat ze dan makkelijk voor de rechter gedaagd kunnen worden. De kans is daardoor groter dat zich netjes aan de regels zullen houden.’

In tegenstelling tot andere woordvoerders ziet Gesthuizen geen enkele ruimte om griffierechten verder te verhogen. Ook een hoger bedrag voor zaken waarin het om veel geld gaat, ziet ze niet zitten. ‘Nee, daar ben ik principieel op tegen. De toegang tot de rechter moet niet alleen gegarandeerd zijn voor de mensen met een smallere beurs, maar voor iedereen. Als we bedrijven of mensen met veel geld zwaarder willen belasten, zijn daar andere instrumenten voor: de vennootschap-, de vermogens of de inkomstenbelasting.’

Als SP’er beziet Gesthuizen met lede ogen de afbraak van de sociale advocatuur door de bezuinigingen op de rechtsbijstand. ‘Ik hoor uit die hoek dat het voor de huidige tarieven echt niet meer kan. Blijkbaar wil het kabinet dat iedereen een rechtsbijstandverzekering op de commerciële markt neemt. De rechtstaat wordt verder uitgekleeft en geprivatiseerd. Het kabinet verzilvert het laatste restje tafelsilver.’

Gesthuizen
‘Op slinkse wijze probeert de overheid zich onschendbaar te maken’

Foto: Truus van Gog / HH

Vlakbij

Iedereen droomt. Van een grote wereldreis. Of het kopen van een boot, om maar wat te noemen. Maar hiervoor dienen de financiën wel toereikend te zijn. Ook als u gestopt bent met werken. Hoe u een stevig pensioen opbouwt zonder nu al diep in de buidel te hoeven tasten? Niehoff Werning & Kooij heeft het antwoord op die vraag. Wij zijn thuis in de advocatuur. En kunnen u dus adviseren op maat. Toegesneden op uw persoonlijke situatie en wensen. Uw dromen zijn dichterbij dan u denkt. Wilt u weten wat er in uw situatie mogelijk is? Neem dan contact met ons op.

Pensioen? Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
Niehoff Werning & Kooij is vlakbij.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

'Misschien moeten we wel twee rechtbanken maken: één die uitmaakt of de beschuldigde het gedaan heeft, en wat precies en één die nadenkt over de beste maatregel'

Filosoof pleegt aanslag op het recht

‘De vrije wil bestaat niet’

Volgens de Vlaamse filosoof en neurowetenschapper Jan Verplaetse kan niemand schuld hebben aan een delict omdat ‘toerekeningsvatbaarheid niet is vast te stellen.’ Wat betekent dat voor het adagium ‘zonder schuld geen misdrijf’ waar het strafrecht op drijft?

Michel Knapen

Als de uiterste consequentie van zijn redenering waar is – en volgens hem valt er geen speld tussen te krijgen – dan trilt het strafrecht op zijn grondvesten. Dan is niemand meer verantwoordelijk voor zijn daden of delicten. Dan is niemand meer schuldig en moet het hele strafrecht en het aansprakelijkheidsrecht worden herzien. Vlaams filosoof en neurowetenschapper Jan Verplaetse beweert dit in zijn boek *Zonder vrije wil*. Verplaetse is docent moraalfilosofie aan de juridische faculteit van de Universiteit Gent. Volgens hem, en met hem steeds meer wetenschappers, bestaat de vrije wil om zelfstandige keuzes te maken helemaal niet.

U ontkent het bestaan van een vrije wil. Maar wat is dat eigenlijk, de ‘vrije wil’?

‘Dat is het vermeende vermogen om vrij beslissingen te nemen. Te beslissen wát je wilt doen, hóe je het wilt doen en waarom je het wilt doen. Ik geef een voorbeeld uit de recente Vlaamse strafrechtspraktijk. Ronald Janssen is een keurige leraar die meerdere mensen heeft vermoord en daarvoor onlangs tot een levenslange gevangenisstraf is veroordeeld. De vraag luidt nu: “had hij de keuze om deze mensen wel of niet te doden?”’

Natuurlijk had hij die keuze.

‘Dat is precies wat juristen altijd denken: voor de moordenaar is er altijd een moment waarop hij kan besluiten om

‘Geen enkele beslissing kan oorzaakloos ontstaan’

dat mes of dat pistool wel of juist niet te gebruiken. Hij kan toeslaan of hij kan zich bedenken, en daartussen kan hij kiezen. Ook de gerechtropsychiaters kwamen tot dit oordeel. “Janssen had de keuze om aan zijn agressie toe te geven. Daarom is hij toerekeningsvatbaar,” zo luidde hun verdict.’

De moordenaar kán toch kiezen?

‘Dit lijkt zo en wie weet ervaart de moordenaar dit ook zo. Maar onderzoek je waarom hij toch moordde, dan krijg je een ander verhaal. Aanvaard je een wetenschappelijk mensbeeld waarin elke beslissing aan oorzaken gebonden is, dan aanvaard je ook dat aan elke beslissing hersenprocessen voorafgaan die deze beslissing mogelijk maken. Breinwetenschap bewijst dit keer op keer. Wetenschappers hebben ontdekt dat ongeveer acht seconden voordat je beslist om links of rechts af te gaan, je al kunt zien welke richting het wordt. Dit lijkt vreemd, maar is heel normaal als je inziet dat geen enkele beslissing oorzaakloos kan ontstaan. Als juristen of psychiaters zeggen dat moordenaars het vermogen hebben om vrij te kiezen tussen wel of geen delict plegen, dan zoomen ze niet diep

genoeg in op die hersenprocessen. Doe je dat wel, dan constateer je: de moordenaar kán niet anders. Hoe bewust en overwogen hij zijn beslissing ook neemt, hij kan zijn brein niet tegenspreken. Hij kan zijn hersenen niet op andere gedachten brengen. Er bestaat geen opperste agent in zijn brein, anders het zou een Baron van Münchhausen zijn die zich oorzaakloos uit de modder trekt.’

Maar mensen kunnen zich toch beheersen?

‘Gelukkig wel. In algemene zin klopt die bewering wel, maar concreet gezien liep er bij onze moordenaar toch iets grondigs mis. Iets noodlottigs gebeurde dat opnieuw niet uit het luchtledige viel of door een oorzaakloze vrije wil werd tegengehouden. Daarom kom ik tot de conclusie dat mensen niet de keuze hebben om wel of geen misdrijf te begaan – in tegenstelling tot de conclusie van juristen die zich eigenlijk niet voor de concrete oorzaken van een beslissing interesseren. Zij beperken zich tot de vreemde vaststelling dat de moordenaar over voldoende zelfcontrole beschikte. Maar hoe was het moorden dan mogelijk? Door een vrije wil, antwoorden rechtsgeleerden. Maar ik vrees dat het recht hier frontaal botst met wat wetenschap ons leert.’

Welke consequentie heeft uw redenering?

‘Als je deze redenering volgt, dan moet je ook constateren dat verantwoordelijkheid niet bestaat. Ronald Janssen kan

niet verantwoordelijk worden gehouden voor zijn moorden, je kunt hem niks verwijten. Geen vrije wil betekent geen verantwoordelijkheid en geen schuld. Dit geldt uiteraard niet alleen voor Janssen, maar voor iedereen.’

Wat betekent dit voor het recht?

‘In theorie is dit een ramp. Het strafrecht gaat uit van het adagium *nullum crimen sine culpa*, zonder schuld geen misdrijf. Dit zou filosofisch niet meer opgaan: je kunt niet schuldig zijn aan een misdrijf en je kunt niet aansprakelijk zijn voor een fout. Daar sta je dan als advocaat. De afwezigheid van een vrije wil is een regelrechte aanslag op het recht.’

U pleit dus voor een schuldloos strafrecht.

‘Misschien is een schuldloos strafrecht helemaal niet zo vreemd, want er zijn al tendenzen die deze richting op gaan. Neem het aansprakelijkheidsrecht. Opdat schade vergoed wordt, maakt het actuele recht nu al gebruik van allerlei kunstgrepen zonder schuld. Risicoaansprakelijkheid werkt zonder onze intuïtie van persoonlijke verantwoordelijkheid. Of men stelt bovenmenselijke eisen, zoals in het arrest van de Hoge Raad over het Meppelse ree, uit 1982. Of we werken met de figuur van de goede huisvader, een model dat toegeeft dat je maar moet handelen zoals een goede huisvader betaamt. Verder is Nederland onlangs aansprakelijk gesteld voor het drama in Srebrenica, maar sinds wanneer heeft Nederland zelf een vrije wil? Hetzelfde geldt voor de aansprakelijkheid van rechtspersonen. Dat alles staat tegenover de klassieke notie van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid die is gebaseerd op de vrije wil. In theorie is die immens belangrijk, maar in de praktijk verdwijnt die langzaam uit het recht. Dan heb ik het nog niet gehad over de opkomst van bestuurlijke sancties die niet voldoen aan het principe *nullum crimen sine culpa*. Ze laten ons toe om minderjarigen te beboeten voor overlast. Ik zie een parallel met het filosofische vrije-wildebat.’

‘Je straft niet meer omdat niemand het verdiend heeft, je straft omwille van veiligheid, bijsturing of afschrikking.’

Als geen schuld kan worden vastgesteld, volgt vrijspraak of ontslag van rechtsvervolgning.

‘Als er geen vrije wil is, dan is niemand schuldig. Maar dit wil niet zeggen dat er zomaar vrijspraak volgt. Een veroordeling heeft ook andere functies die niet lijden onder een onbestaande vrije wil. Ronald Janssen kun je levenlang veroordelen om de maatschappij te beschermen. Het verschil is dat je niemand meer straft omdat hij het verdiend heeft, want niemand “verdient” iets. Je straft omwille van veiligheid, bijsturing of afschrikking. Helaas geloven de meeste mensen wel in een vrije wil en willen zij straffen uit vergelding. Rechters drijven op die sentimenten mee, maar zouden de moed moeten tonen om er tegenin te gaan.’

Wat leert het vrije-wildebat nog meer voor het recht?

‘Preventie wordt steeds belangrijker. Eén persoon kan door nalatigheid meerdere dodelijke slachtoffers maken, zie de vuurwerkramp in Enschede. Dat willen we voorkomen eerder dan veroordelen. Op die manier hoeven we de schuldvraag niet meer te stellen. Preventie zorgt ervoor dat dergelijke ongelukken niet meer gebeuren. Het gaat razendsnel. Over tien jaar draagt iedereen overal een fluorescerend vestje. Hoe lang duurt het voor het alcoholslot verplicht is in onze wagen? Het toont dat de overheid weinig vertrouwen heeft in onze vrije wil. Ze beseft goed dat één nalatigheid enorme gevolgen kan hebben en dat de

schuldvraag – behalve filosofisch onbeantwoordbaar – mosterd na de maaltijd is. Het kwaad is immers al geschied.’

We kunnen er dus niet zomaar op los leven?

‘Dit is een ander misverstand. Ook zonder vrije wil of verantwoordelijkheid blijven normen overeind. Al is niemand verwijtbaar, je blijft ervan overtuigd dat een wereld zonder moorden of nalatigheden een betere wereld is. Je hebt ook nog steeds de plicht om je best te doen. Het einde van de vrije wil en de verantwoordelijkheid is niet het einde van de moraal of het recht – dit laatste in de betekenis van recht als een geheel van regels.’

Wat kan de advocatuur met uw these?

‘Je vindt in mijn boek argumenten tegen het bepalen van de toerekeningsvatbaarheid. Laten we die discussie nu stoppen, want het is onmogelijk om aan te geven of iemand toerekeningsvatbaar is. Je kunt niet bepalen hoeveel rationaliteit, intelligentie en wilscntrole mensen moeten hebben om verantwoordelijk te zijn voor het stellen van wederrechtelijk gedrag. Daar kom je nooit achter. Er bestaat geen drempel boven welke je oorzakeloos je beslissingen neemt. Bovendien moet je me eens vertellen hoe je een binaire eigenschap zoals verantwoordelijkheid – je bent het wel of niet – uit graduele vermogens zoals intelligentie en wilscntrole – je bent het altijd in bepaalde mate – kan ontstaan? Dit is een filosofisch raadsel.’

Wat nog?

‘Mijn boek is tevens een pleidooi voor meer gedragswetenschappelijk onderzoek. Advocaten bepleiten straffen en rechters spreken ze uit, maar waarop zijn die straffen gebaseerd? Het is toch de bedoeling zo veel mogelijk veroordeelden voor te bereiden op hun terugkeer naar de samenleving. De vergeldingsgedachte biedt je geen inzicht in het causale netwerk dat tot de veroordeling leidde. Daarvoor hebben we het deskundige oordeel van gedragswetenschappers

nodig, niet van juristen. Misschien moeten we wel twee rechtbanken maken: één die uitmaakt of de beschuldigde het gedaan heeft, en wat precies, en een tweede die nadenkt over de beste maatregel.’

Uw redenering zal op veel maatschappelijke weerstand stuiten.

‘Wellicht. Maar vergeet niet dat het Nederlandse jeugdstrafrecht en TBS al volgens die logica werken. Ook in België vinden heel wat deskundigen dat het anders en professioneler moet. Ook bij ons groeit de samenwerking met de gedragswetenschap.’

‘Juristen geloven in verantwoordelijkheid zoals artsen in gezondheid’

Zullen advocaten de visie aanvaarden van een filosoof die niet gelooft in schuld?

‘Juristen geloven in verantwoordelijkheid zoals artsen in gezondheid. Bevriende advocaten zeggen me keer

op keer: “ergens zit een fout in je redenering!” Prima, maar zeg me dan waar en welke. Tot nu toe kreeg ik geen antwoord. Andere maken zich ervan af door op te werpen dat er een verschil is tussen een filosofische waarheid en een juridische. Tja.’

Verwijt u advocaten dat ze niet diep genoeg nadenken?

‘Je kunt nooit iemand iets verwijten. Niemand is verwijtbaar, dus ook advocaten niet.’

Jan Verplaetse, *Zonder vrije wil. Een filosofisch essay over verantwoordelijkheid*, Uitgeverij Nieuwezijds, ISBN 9789057123283, 240 pagina's, € 19,95.

‘Ik heb over de visie van Jan Verplaetse ook gesproken met enkele deskundigen (psychiaters en psychologen) en de conclusie is: de heer Verplaetse stelt dat er een direct causaal verband bestaat tussen de hersenfuncties en het gedrag. Hij ontkent dat wat daar tussen zit de vrije wil is. Doorgeredeneerd zou dat betekenen – als we niet over een vrije wil beschikken – dat we machines zijn. De heer Verplaetse ontkent het bewustzijn. Dat is niet correct.

Strafrechtadvocaat Lucy Oldenburg

‘Vrije wil bestaat wel’

Tussen wat je hersenen je voorschrijven en je handelen zit iets, en dat is je vrije wil. Je neemt op een bepaald moment het besluit om een misdrijf door te zetten of om je te beheersen. Dat kan alleen als je over een vrije wil beschikt.

In mijn praktijk heb ik te maken met mensen waarbij soms een stoornis wordt vastgesteld. Na behandeling komt het voor dat deze mensen – waar ze zich voorheen niet konden beheersen – dat nu wel kunnen. Bijvoorbeeld doordat ze een agressietraining hebben gevolgd. Hieruit concludeer ik dus wel degelijk dat er zoiets bestaat als een vrije wil, welke zo nodig kan worden beheerst. Gedrag kan dus worden beïnvloed.’

(advertentie)

De nieuwe naam van Toga atelier Schout & Katsantonis:

TOGA
atelier
Schout

Bekijk nu de aanbieding op onze nieuwe website

www.toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
Tel. 010 - 245 07 66 E-mail: info@toga-atelierschout.nl

VAN ROSSUM ADVOCATEN

zoekt versterking voor de algemene praktijk.

Er is plaats voor een **advocaat m/v** die de stage onlangs heeft afgerond, zelfstandig kan werken, sociaalvoelend is en op zoek is naar een kleinschalig en laagdrempelig kantoor.

Schriftelijke sollicitaties kunt u richten aan
Mr. C.G.M. van Rossum
postbus 166, 6680 AD Bommel
Telefonische inlichtingen: 0481-465448
www.vanrossum-advocaten.nl

Kroniek

fiscale wijzigingen
voor de
(echt)scheidings-
praktijk

kroniek
2011

De economische tegenwind treft weinigen zo hard als mensen die in scheiding liggen. Meer dan de helft van het aantal gedwongen verkopen houdt verband met een echtscheiding en sinds de aanscherping van de kredietnormen per augustus 2011 is het in veel situaties onmogelijk een van beide (ex)echtgenoten te ontslaan uit de verplichtingen voor de hypothecaire geldlening waardoor men gedwongen financieel verbonden blijft. Opgebouwde waarde in aandelenbeleggingen of beleggingsverzekeringen zijn sterk gedaald en het inkomen van veel mensen met variabele beloningscomponenten is teruggelopen.

Illustratie: Foris Tilanus

mr. Frank van den Barselaar MFP, fiscaal en financieel echtscheidingsadviseur in Breda¹

Het zoeken naar een werkbare financiële regeling buiten (laat staan in) rechten is dan ook steeds moeilijker. Een lichtpuntje is dat de mogelijkheden om in onderling overleg tot een fiscaal vriendelijke regeling te komen aanmerkelijk

zijn toegenomen. In deze bijdrage worden eerst de aangekondigde wetswijzigingen besproken. Vervolgens wordt ingegaan op de mogelijkheid om bijvoorbeeld partneralimentatie netto af te kopen.

Belasting van 2012

De bezuinigingsmaatregelen zijn ruim vertegenwoordigd bij de fiscale aanpassingen per 1 januari 2012. Voor de familie-rechtpraktijk zijn met name de wijzigin-

gen voor alleenstaande ouders van groot belang. Allereerst komt de heffingsvrije voet voor kinderen die op dit moment geldt voor de vermogensrendementsheffing (inkomsten uit sparen en beleggen, Box 3) te vervallen. De heffingsvrije voet bedroeg 2.762 euro per jaar. Het fiscale belang van deze aanpassing blijft voor de gene die het betreft beperkt tot 1,2 procent van dit bedrag ofwel ongeveer 33 euro per jaar.

¹ Werkzaam bij Frankaboutmoney.

Een grotere impact heeft de verlaging van de leeftijdsgrens waarvoor aftrek wegens uitgaven voor levensonderhoud voor kinderen mogelijk is. Deze grens wordt verlaagd van 30 naar 21 jaar. Onder omstandigheden scheelt dit tot 738 euro per jaar belastingvoordeel. Ook de leeftijdsgrens voor de alleenstaande ouder korting wordt verlaagd van 27 naar 18. Het belang voor de betrokkenen bedraagt 945 euro per jaar. De eerdere plannen om de leeftijdsgrens voor de aanvullende alleenstaande ouder korting te verlagen naar 12 jaar zijn gelukkig gesneuveld in de parlementaire behandeling; deze leeftijdsgrens blijft 16 jaar.

Daarnaast worden specifiek ouders met gehandicapte kinderen fiscaal hard getroffen. De jong gehandicapten heffingskorting verdwijnt en weekenduitgaven voor ernstig gehandicapte kinderen zijn vanaf 2012 uitsluitend aftrekbaar als het kind jonger is dan 21. Op dit moment is deze leeftijdsgrens 27.

Op het gebied van fiscaal gefaciliteerde spaarmogelijkheden verandert ook het een en ander. Per 2012 verdwijnen de spaarloonregeling en de levensloopregeling. Opgebouwde saldi voor de spaarloonregeling vallen vrij per 1 januari 2012. Dit betekent dat in het kader van een scheiding in beginsel geen rekening meer hoeft te worden gehouden met (toekomstige) belastingheffing over spaarloonaldi.

De levensloopregeling vervalt ook maar de saldi hiervan vallen niet onbelast vrij, zoals bij het spaarloon. De saldi worden namelijk met ingang van 2013 automatisch omgezet in de nieuwe vitaliteitregeling. De levensloopregeling blijft in 2012 nog in stand, maar zowel de deelname als de voordelen worden beperkt.² De nieuwe regeling wordt ingevoerd per 1 januari 2013³ en maakt het mogelijk om jaarlijks

2 Deelnemers aan de levensloopregeling met een saldo van ten minste 3.000 euro per 31 december 2011 kunnen onder de huidige voorwaarden in 2012 doorsparen, maar de levenslooptkorting vervalt. Deelnemers met een lager saldo kunnen in 2012 verlof opnemen. Beiden categorieën kunnen het saldo in 2013 omzetten in een vitaliteitsaldo.

3 Over dit punt wordt ten tijde van het schrijven van dit artikel nog gediscussieerd.

	Totaal	Man	Vrouw
Spaarloonsaldo (in euro's)	2.000	2.000	
Belastinglatentie	0	0	
Levensloopregeling	5.000	5.000	
Belastinglatentie (stel 30 procent)	1.500-	1.500-	
Lijfrenteverzekering	7.000	7.000	
Totaal	12.500	12.500	0
Aanspraak		6.250	6.250
Te betalen/ontvangen (onderling)		6.250-	6.250
Invloed heffingsgrondslag inkomstenbelasting		3.500-	3.500

Tabel 1

maximaal 5.000 euro aftrekbaar in te leggen op een vitaliteitrekening. Op deze manier mag maximaal 20.000 euro spaarsaldo worden opgebouwd. De vitaliteitregeling is bedoeld als aanvulling op het inkomen in de periode voor pensionering. Er zijn maatregelen getroffen waardoor de mogelijkheden voor opname van het saldo na 62-jarige leeftijd wordt beperkt.⁴

De vitaliteitregeling wordt opgenomen in de inkomstenbelasting. Dit betekent dat bij toekomstige verrekening van een vitaliteitsaldo rekening moet worden gehouden met acute belastingheffing op grond van artikel 3.102 Wet IB2001.

In de praktijk

Om bovenstaande te verduidelijken, een voorbeeld: tot de te verdelen gemeenschap behoort een spaarloonsaldo van 2.000 euro een levensloopsaldo van 5.000 euro en een lijfrenteverzekering met een beleggingssaldo van 7.000 euro. Al deze genoemde vermogensbestanddelen worden toegeedeeld aan de man.

De toedeling van het spaarloonsaldo leidt niet tot acute belastingheffing. Bij de waardering van dit saldo in het kader van de vermogensafwikkeling hoeft geen rekening te worden gehouden met een belastinglatentie omdat het saldo op 1 januari 2012 onbelast vrijvalt.

De toedeling van het levensloopsaldo heeft evenmin acute fiscale consequen-

ties.⁵ Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met een belastinglatentie.⁶ Een en ander werkt financieel/fiscaal als volgt uit:

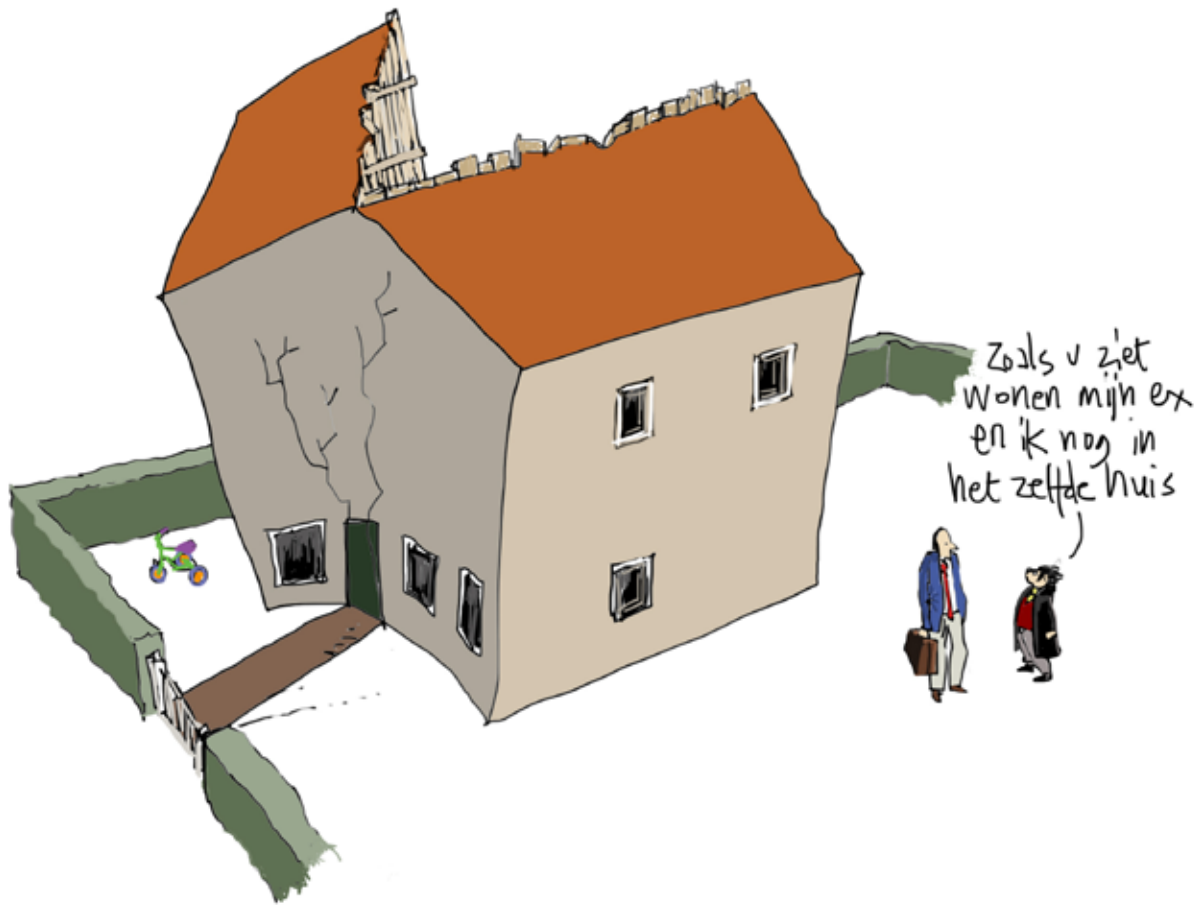
Ter zake deze vermogensafwikkeling is de man een bedrag van 6.250 euro verschuldigd aan de vrouw. Daarnaast is het bedrag dat de man voldoet ter verrekening van de lijfrenteverzekering voor hem aftrekbaar en voor de vrouw belast.

Netto afkoop van partneralimentatie?

Zoals gezegd, er is niet uitsluitend slecht nieuws. De wijziging in het fiscaal partnerbegrip per 2011 heeft een mogelijkheid gecreëerd die nuttig is voor de bemiddelingspraktijk. De wijziging brengt mee dat het fiscaal partnerschap voor gehuwden pas eindigt als de betrokkenen niet meer op hetzelfde adres staan ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en een scheidingsverzoek is ingediend. Voorheen eindigde het fiscaal partnerschap vaak veel eerder op het moment dat de betrokkenen duurzaam gescheiden gingen leven. Doordat het fiscaal partnerschap langer duurt (en beïnvloedbaar is), kan men langer gebruik maken van de mogelijkheid om bepaalde inkomensbestanddelen vrij toe te rekenen

5 De levensloopregeling is geregeld in de Wet op de Loonbelasting 1964. De heffings- en aftrekbevestiging in respectievelijk 3.102 en 6.3 Wet IB2001 zijn hier niet op van toepassing.

6 Voor de bepaling van deze belastinglatentie, zie Van den Barselaars artikel 'Bruto waarden bij echtscheiding', *Tijdschrift relatierecht en Praktijk*, nummer 2011/7.

	Man	Vrouw
Ontvangsten ex 3.102 Wet IB 2001		€ 2.450
Betalingen ex 6.3 Wet IB 2001	€ 2.450-	
Toerekening ex 2.17 Wet IB 2001	€ 2.450	€ 2.450-
Saldo invloed heffing	€ 0	€ 0

Tabel 2

tussen fiscaal partners.⁷ Op gezamenlijk verzoek kan men bovendien voor het hele jaar inkomensbestanddelen vrij toe rekenen als men een deel van het jaar fiscaal partner is.⁸

Wat betekent dit nu voor twee betrokkenen die bijvoorbeeld partneralimentatie wensen af te kopen? Op grond van art. 3.102 Wet op de Inkomstenbelasting 2001 (Wet IB2001) is de afkoopsom van een onderhoudsverplichting progressief belast bij de ontvanger. Indien de betaling van de afkoopsom plaatsvindt na ontbinding van het huwelijk⁹, heeft de betaler een

persoonsgebonden aftrekpost op grond van art. 6.3 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001 voor een even groot bedrag. Doordat afkoopsommen doorgaans grote bedragen betreffen, is de heffing op grond van deze systematiek vaak hoger dan de aftrek. Bovendien bestaat de kans dat een deel van de aftrekpost niet kan worden verrekend met belaste inkomsten¹⁰ en doorschuift naar het volgende jaar.

aftrekbaar tenzij de afkoopsom wordt gestort als koopsom voor een alimentatielijfrente.

¹⁰ Een persoonsgebonden aftrekpost is verrekenbaar met inkomsten uit box 1. Indien deze inkomsten niet voldoende zijn, vindt verrekening plaats in box 3 en vervolgens in box 2. Indien een deel van de aftrekpost dan nog onbenut blijft, schuift deze door naar volgend jaar (art. 6.2 Wet IB2001)

Door de aanpassing van het partnerbegrip ontstaat de mogelijkheid de inkomensbestanddelen over het hele scheidingsjaar vrij toe te rekenen.¹¹ Onder deze vrij toe te rekenen inkomensbestanddelen wordt ook de persoonsgebonden aftrek gerekend.

Als men netto partneralimentatie wil afkopen, kan dat door deze in het convenant als een afkoop van partneralimentatie aan te duiden. De afkoopsom is dan verschuldigd direct na de ontbinding van het huwelijk door inschrijving van de scheiding in de daartoe bestemde registers. De betrokkenen dragen er zorg voor dat zowel het scheidingsverzoek als de ontbinding van het huwelijk als de betaling van de afkoopsom in hetzelfde kalenderjaar plaatsvinden. H;

Het fiscaal partnerschap tussen betrokkenen eindigt door indiening van het scheidingsverzoek.¹² Bij het indienen van

⁷ Art. 2.17 Wet op de inkomstenbelasting 2001

⁸ Art. 2.17 lid 7 Wet op de inkomstenbelasting 2001

⁹ Indien de afkoopsom fiscaal wordt voldaan voor ontbinding van het huwelijk, is deze niet

¹¹ Doordat in het verleden werd aangesloten bij het moment van duurzaam gescheiden leven, eindigde de vrije toerekening vaak het jaar voorafgaand aan de formele echtscheiding of zelfs eerder.

¹² Of bij latere inschrijving op een ander adres. Zie art. 5a Algemene Wet inzake Rijksbelastingen

de aangifte inkomstenbelasting kiezen de betrokkenen op grond van art. 2.17 lid 7 Wet IB 2001 voor de toerekening van de in dit artikel genoemde inkomensbestanddelen gedurende het hele kalenderjaar. De persoonsgebonden aftrek als gevolg van de voldoening van de afkoopsom wordt volledig toegerekend aan de ontvanger van de afkoopsom. Als gevolg van de ontvangst van de afkoopsom heeft deze een hoog inkomen in box 1 waarmee deze persoonsgebonden aftrekpost kan worden verrekend.

Hoewel de afkoopsom overeenkomstig de wettelijke systematiek zowel leidt tot heffing als aftrek, heeft een en ander materieel geen fiscale gevolgen als gevolg van de bovengenoemde toerekening in de aangiften.

Wellicht ten overvloede is de opmerking dat bij de totstandkoming van de Wet IB 2001 in eerste instantie was gekozen voor een limitatieve opsomming van een aantal persoonsgebonden aftrekposten waarvoor de vrije toerekening ex art. 2.17 mogelijk zou worden. Voor totstandkoming van de definitieve tekst van de Wet IB2001 is dit echter herzien en is de vrije toerekening van de inkomensbestanddelen expliciet opengesteld voor alle persoonsgebonden aftrekposten.¹³

Op eenzelfde manier kunnen allerlei andere 'bruto' elementen in de regeling 'netto' worden gemaakt. Zo kan de verrekening van pensioenaanspraken als een (per saldo) netto betaling in privé worden geformuleerd. Met name bij pensioenopbouw in eigen beheer kan dit vanuit liquiditeitsoogpunt aantrekkelijk zijn. Immers, niet het bruto bedrag maar het netto equivalent moet worden voldaan en bovendien ontvangt de vereveningsgerechtigde de liquiditeiten in privé en staan deze ter vrije beschikking.¹⁴ Ook kan

deze invulling worden gebruikt om een deel van de uit te betalen overwaarde op een woning weg te strepen tegen pensioenaanspraken.

Een laatste mogelijkheid die hier aan de orde komt betreft de netto verdeling van lijfrenteverzekeringen. Als een lijfrenteverzekering ongelijk wordt verdeeld, is hetgeen wordt ontvangen en betaald ter verrekening respectievelijk belast en aftrekbaar.¹⁵ In de praktijk worden deze acute fiscale consequenties nog wel eens vergeten. Dit euvel kan bij latere correcties (in onderling overleg) worden rechtgetrokken door de aftrek toe te rekenen aan de ontvanger van het verrekenbedrag.

Vervolg in de praktijk

In bovenstaand voorbeeld is bij de vermogensafwikkeling abusievelijk rekening gehouden met een belastinglatentie van 30 procent over de lijfrenteverzekering van 2.100 euro. Hierdoor neemt de betalingsverplichting aan de vrouw af met 1.050 euro naar 5.200 euro.

Het bedrag dat in ruil voor de toedeling van de lijfrenteverzekering wordt voldaan, bedraagt de helft van 7.000 euro minus 30 procent ofwel 2.450 euro. Dit is belast bij de vrouw en aftrekbaar bij de man. Per saldo wordt tweemaal rekening gehouden met de verschuldigde inkomensheffing over de lijfrenteverzekering: eenmaal bij de waardering van de lijfrente door de waarde te verminderen met een belastinglatentie en vervolgens nogmaals in de aangifte over het jaar van verdeling door aftrek en bijtelling over 2.450 euro. Als deze dubbeltelling moet worden gecorrigeerd, kan dit door gebruik te maken van de vrije toerekening van inkomensbestanddelen uit hoofde van artikel 2.17 lid 7 Wet IB 2001. Deze correctie kan als volgt schematisch worden weergegeven:

Deze toepassingsmogelijkheid is vooral in de overleg- en bemiddelingspraktijk van grote waarde. De vrije toerekening is immers alleen op gezamenlijk verzoek mogelijk.

De praktische waarde van deze mogelijkheid kan nauwelijks worden overschat. In het verleden werden afkoopsommen en verrekenbedragen vaak 'verstopt' in de vermogensafwikkeling met alle risico's van fiscale correcties van dien. De bedragen in het echtscheidingsconvenant weken dan opzettelijk af van de werkelijkheid teneinde de werkelijke bedoeling van de betrokkenen te verbloemen. Overigens was en is deze route risicovol omdat de Belastingdienst niet alleen het echtscheidingsconvenant mag opvragen, maar ook alle andere informatie die relevant kan zijn voor de belastingheffing.¹⁶ Als uit bijvoorbeeld besprekingsverslagen blijkt dat de vermogensafwikkeling feitelijk deels bedoeld is als afkoopsom, wordt dit fiscaal gecorrigeerd.

Ten slotte

De gevolgen van de economische crisis zijn op weinig plaatsen zo voelbaar als bij (echt)scheidingen. De situatie op de woningmarkt en de aanscherping van kredietnormen is met name op een verandermoment als een scheiding van grote invloed op de financiële (on)mogelijkheden.

De aangekondigde bezuinigingen in het Belastingplan 2012 komen bovendien hard aan voor specifieke groepen zoals alleenstaande ouders met kinderen ouder dan 21 jaren of ouders van gehandicapte kinderen. De bezuinigingsmaatregelen voor deze groepen gaan zo ver, dat daar nu al aandacht aan zou moeten worden besteed.

Voor degenen die ondanks het bovenstaande in onderling overleg tot afspraken kunnen komen, bestaat een praktische mogelijkheid om een en ander naar keus 'bruto' of 'netto' vorm te geven door gebruik te maken van de vrije toerekening van inkomensbestanddelen op verzoek.

gen (AWR) juncto art. 1.2 Wet op de Inkomstenbelasting 2001.

¹³ MvT, Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, blz. 89.

¹⁴ Als de pensioenaanspraken vanuit de vennootschap worden afgestort, dient deze afstorting plaats te vinden naar een toegestane verzekeraar.

¹⁵ Art. 3.102 lid 3 respectievelijk art. 6.3 lid 1 onderdeel d Wet IB 2001

¹⁶ Art. 47 lid 1 Algemene wet inzake rijksbelastingen

Een uitspraak is nog geen verloren zaak

Pels Rijcken beschikt al decennia over een gespecialiseerde cassatiesectie. Vijftien advocaten combineren kennis van procesrecht en cassatietechniek op het hoogste niveau met expertise op alle rechtsgebieden. Een quickscan, een uitvoerig advies of een cassatieprocedure: de cassatieadvocaten van Pels Rijcken werken nauw met u samen aan het hoogst haalbare voor de cliënt. Op verzoek ook al in hoger beroep. Mail cassatie@pelsrijcken.nl of bel (070) 515 34 95 voor informatie over mogelijkheden en kosten. **Pels Rijcken Bron van inzicht**

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

Iedereen
oordeelt,
maar
wie spreekt
recht?

De Rechtspraak en het Openbaar Ministerie zijn voortdurend op zoek naar mensen die zich aangetrokken voelen tot het recht en gerechtigheid. Die zich kunnen verplaatsen in de leefwereld en standpunten van andere mensen. Die het een uitdaging vinden om te werken in een omgeving met een enorme variëteit aan opvattingen, denkbeelden, dilemma's en belangen. Een omgeving waar alles van meer kanten bekeken moet worden en waar recht geen onrecht mag worden.

Als rechterlijk ambtenaar in opleiding (raio) word je –al werkende- opgeleid tot rechter of officier van justitie. Een loopbaan die jou uitstekende toekomstmogelijkheden biedt in een afwisselend en breed werkveld. Waar zelfstandigheid centraal staat en waar je wordt uitgedaagd om beslissingen te nemen. Een baan, inclusief een professionele opleiding, waarbij je uitgroeit tot een expert in ons rechtssysteem.

Zowel de Rechtspraak als het Openbaar Ministerie werken aan nieuwe opleidingsstelsels voor respectievelijk rechters en officieren van justitie. Deze zullen onder meer het huidige (raio) opleidingstraject voor recent afgestudeerden vervangen. Vooruitlopend op de nieuwe stelsels wordt voor toelating tot de raio-opleiding ten minste 2 jaar juridische werkervaring en aantoonbare maatschappelijke ervaring gevraagd.

Geïnteresseerd in een loopbaan als rechter of officier van justitie?

Kijk voor informatie over de raio-selectieprocedure op www.werkenbijderechtspraak.nl.

Informatie over de opleiding vind je ook op www.openbaarministerie.nl. Je kunt je tot

10 december 2011 aanmelden voor de raio-opleiding die start op 1 oktober 2012.

Advocaat fotografeert magistratuur

M.P. de Klerk en M.T. de Vaal
advocaten te Den Haag

Het Paleis van Justitie in Den Haag biedt sinds 7 november (tot eind december) expositieruimte aan een serie fraaie juridische actiefoto's van de hand van Cornelia de Jong, onder de titel: 'Wordt vervolgd – de achterkant van ons strafrecht.' Een opvallende foto uit de serie is voorzien van het bijschrift: 'De gang achter de rechtszaal, waar de officier van justitie, rechters en de griffier wachten totdat de rechtszaak begint.'

De foto toont een gedeelte van het Paleis dat voor buitenstaanders ontoegankelijk is. Niet alleen zien we dat aan de stemmige vloerbedekking, aan de vrolijke kleur van de kozijnen en aan de achteloos geplaatste papierbak, maar ook blijkt dat uit de hilarische gemoedstoestand die de geportretteerden uitstralen. De atmosfeer is ontspannen en welwillend. Kennelijk heeft een van de rechterlijke ambtenaren zojuist een grapje te berde gebracht dat bepaald bijval van de overigen oogst. Kenners van de BBC-serie *Judge Deed* zullen zich moeiteloos kunnen voorstellen hoe achter een van de deuren een behulpzame griffier klaarstaat met een dienblad vol koppen geurige thee en enkele hartversterkertjes.

Strafadvocaten die de Haagse rechtbank wel eens aandoen, zullen de magistraten op de foto herkennen. Ze kunnen ook beamen dat de gefotografeerde onderlinge magistratelijke warmte in het openbare gedeelte van de rechtbank onvindbaar, althans onzichtbaar is. Heb ik daar als advocaat moeite mee? Eigenlijk wel. Om twee redenen.

Verdachten en andere toeschouwers verkeren vaak onder de stellige indruk dat de rechter en de officier bij elkaar aan tafel zitten. En verdachten zijn er meestal van overtuigd dat dat leidt tot een perverse vertrouwelijkheid. Meestal slagen advocaten er wel in om dat aan

Foto: Cornelia de Jong

Deze foto maakt onderdeel uit van de expositie in het Paleis van Justitie, ter gelegenheid van de viering van tweehonderd jaar rechterlijke macht in Nederland

hun cliënten uit te leggen. Meestal wordt de gewenste afstandelijkheid ter zitting ook vaak keurig tentoongespreid of ten minste geacteerd. Toch blijft het een moeizame balans. Immers, de rechter en de officier werken beiden in hetzelfde gebouw. Ze lunchen in dezelfde kantine. Ze maken soms gebruik van dezelfde griffie. Maar dat realiseren de meeste verdachten zich allemaal niet, en dat is misschien ook maar het beste. Ik hoop dus dat een verdachte niet te lang bij deze foto stilstaat.

Als advocaat sta ik wél stil bij deze foto. En dan voel ik mij weer als de scholier die tijdens de gymnastiekles als laatste overblijft bij het samenstellen van de teams. Of als de kantorgenoot die al of niet per vergissing geen uitnodiging ontvangt voor de kerstborrel. Beide vergelijkingen gaan echter mank. Immers, als overgebleven leerling kreeg ik meestal de veel eervollere en aanzienlijk comfortabeler taak van assistent-scheids toebedeeld: zo speelde ik dus toch mee. En de onuitgenodigde kantorgenoot kan zich verheugen op een ongedwongen avond zonder opgelegde gezelligheid, en op een heldere volgende ochtend zonder kater: hij wéét vaak niet eens dat hij niet meespeelt.

De foto beeldt uit dat de advocaat wordt buitengesloten: hij mag niet meespelen. Hij mag niet lunchen in de kantine van het Paleis. Hij kan niet zomaar een griffier mailen, laat staan even op diens werkkamerdeur kloppen. Als hij tegelijk met de officier, evenals deze met de toga over de arm, de zittingszaal wil binnenstappen gelijk hij ook bij een civiele comparitie vanzelfsprekend zou doen, wordt hij teruggefloten omdat de zitting nog niet is uitgeroepen.

Als advocaat heb ik eigenlijk geen enkel onoverkomelijk principieel bezwaar tegen een gemoedelijke, desnoods zelfs innige verstandhouding tussen de professionele procesdeelnemers. Maar ik betreur het dat die amicaliteit niet altijd – meestal niet – in dezelfde mate jegens de advocatuur wordt betracht, terwijl dat toch voor alle procesdeelnemers zoveel prettiger zou zijn.

Noem het drammerig, noem het misplaatste argwaan, noem het een onverwerkte jeugdfrustratie. Maar volgens mij had het bijschrift bij de foto dus beter kunnen luiden: 'Wie ontbreekt op deze groepsfoto?'

Of, nog beter: 'Advocaat fotografeert magistratuur'.

W

WIERINGA ADVOCATEN

Wieringa Advocaten
Herengracht 425-429
1017 BR Amsterdam

telefoon: (020) 624 68 11

fax: (020) 627 22 78

internet: www.wieringa.nl

voor meer informatie
kunt u contact opnemen met:
Stephan van de Kant
e-mail: vandekant@wieringa.nl

In verband met groei van de praktijk en de aanstaande pensionering van enkele compagnons heeft Wieringa Advocaten ruimte voor uitbreiding van de maatschap. Daarbij is in ieder geval plaats voor:

- een compagnon ondernemings- en vennootschapsrecht
- een compagnon (civiel) bouwrecht

Voor de kandidaten geldt dat zij zullen worden opgenomen in een maatschap die passie voor het vak als primaire leidraad heeft. Wieringa is een open kantoor met korte lijnen en uitstekende onderlinge verhoudingen.

Kostenmaatschap op Texel

Voor haar vestiging in Den Burg zoekt SWG Advocaten samenwerking met een ervaren advocaat die aldaar een brede praktijk mee wil uitbouwen.

Voor telefonische informatie kunt u contact opnemen met
mr. G.M. Groenhuijzen (0222-313222), uw schriftelijke reactie kunt u richten aan SWG Advocaten, t.a.v. mevrouw M. Briaire, Postbus 116, 1790 AC Den Burg, m.briaire@swgadvocaten.nl

FIERADVOCATEN

Fier Advocaten biedt ruimte aan zes advocaten, die op basis van kostendeling verbonden zijn aan het kantoor aan de Westerdoksdijk 605 te Amsterdam. Wij hebben plaats voor toetreding van drie advocaten met zelfstandige praktijken. Wij bedienen met name de zakelijke markt.

Onze praktijken kenmerken zich door advies en procesvoering in het vastgoed, waaronder bouwrecht, koop- aanneming, en huurrecht. Daarnaast arbeidsrecht, personen- en familierecht en strafrecht. Een brede en algemene procespraktijk met enkele zwaartepunten. Aansluiting hierbij is gewenst maar niet noodzakelijk.

Ons kantoorpand is gelegen aan het IJ (vanaf de Kamer van Koophandel gezien halverwege richting Silodam, schuin tegenover het in aanbouw zijnde gerechtshof).

Informatie en reacties:

Tom Jaburg
Postbus 14553, 1001 LB Amsterdam
Tel: (020) 5285828 - E-mail: jaburg@fieradvocaten.nl

Loondoorbetaling bij ziekte en situatieve arbeidsongeschiktheid

Loon stopzetten, opschorten of doorbetalen? In drie grote stappen wordt hier ingegaan op het zieketraject met arbeidsconflict.

Barend van Luyn
Advocaat in Amsterdam¹

Arbeidsrechtelijke antwoorden vind je niet alleen in wet en jurisprudentie, maar ook in epistels die geen recht in de zin van R.O. mogen heten.² Aan documenten als *Beleidsregels Ontslagtaak UWV* en *Aanbevelingen van de Kring van Kantonrechters* is geen volksvertegenwoordiger te pas gekomen. Voor de praktijk doen ze nauwelijks onder voor officiële bronnen. Dat geldt ook voor de Stecr oftewel de Werkwijzer Arbeidsconflicten.

Stap 1: Bedrijfsarts

Stap één bij de advisering over ziekte is die Stecr. Werkgever schakelt de bedrijfsarts in en die volgt de Stecr. De kern daarvan is een stroomschema dat onderscheidt in wel/geen arbeidsconflict en wel/geen medische beperking.³ Werkgever kan in dit stadium weinig meer doen dan de bedrijfsarts goed informeren. De Stecr onderschrijft het recht op hoor en wederhoor. Werknemer doet er goed aan voorafgaand aan zijn bedrijfsartsbezoek te bedenken waar hij denkt te passen in het stroomschema. Zo biedt de combinatie van zowel medische arbeidsongeschikt als arbeidsconflict in de regel meer bescherming dan alleen een conflict. Bevalt het oordeel van de bedrijfsarts niet, dan kan werkgever, maar ook werkgever, het UWV om een *second opinion* vragen.

Een praktijkvoorbeeld

Werknemer is een paar keer niet tot werken in staat door psychische problemen. Dat is in het jargon een medische beperking. Vervolgens krijgt hij ruzie op het werk en valt daardoor uit. De bedrijfsarts kan daar twee kanten mee op. Vaak zal hij volstaan met de constatering dat er sprake is van een arbeidsconflict. Hij geeft dan aan dat partijen er onderling uit moeten komen en dat hij er spoedig de handen van af trekt. Het kan echter ook zijn dat het conflict slechts de trigger was en dat de werknemer daarnaast ook nog medisch arbeidsongeschikt is. Als dat zo is, zal de werknemer dit duidelijk moeten maken. Daarom kan het verstandig zijn om de werknemer op pad te sturen met alle gegevens over medicatie en van specialisten die hij kan vergaren.

Stap 2: Aan het werk?

Hier is Mak SGBO een ijkpunt.⁴ Dit arrest beperkt de mogelijkheden om de doorbetalingsplicht te rekken. Zijn er geen medische beperkingen, dan bestaat bij niet-werken recht op salaris als (1) de situatie op het werk zodanig is dat van werknemer niet kan worden gevergd dat hij hervat, (2) die situatie in de risicosfeer van werkgever ligt en (3) werknemer medewerking verleent aan het verbeteren van die situatie. Het gevolg is dat als werkgever het goed aanpakt, het voor werknemer al snel kiezen is tussen werken of geen loon.

Stap 3: Betalen?

Stopzetten van salaris is definitief. Als iemand zonder goede reden niet werkt, hoeft er geen loon te worden betaald.⁵ Dat is zo in de situatie dat een situatie

arbeidsongeschikte werknemer geacht wordt weer aan het werk te gaan en dat verzuimt. Dezelfde sanctie staat op een aantal specifiek genoemde gedragingen die werkhervatting tijdens ziekte bemoeilijken.⁶

Opschorten is tijdelijk. Er hoeft niet betaald te worden totdat duidelijk is waarom er niet gewerkt wordt. Het salaris kan worden opgeschort als werkgever niet in de gelegenheid wordt gesteld om te (laten) beoordelen of werknemer ziek is. Die onduidelijkheid komt dan voorlopig voor rekening van werknemer. Komt achteraf vast te staan dat werknemer ziek was, dan ontvangt hij met terugwerkende kracht het salaris.

Vooraf waarschuwen is altijd aanbevelenswaardig en meestal verplicht. Voor de toepassing van de hoofdregel 'geen arbeid, geen loon' is dat geen wettelijke vereiste, maar zal het meestal volgen uit goed werkgeverschap. Voor situaties die samenhangen met (onduidelijkheid over) ziekte en re-integratie is het expliciet voorgeschreven.

Samenvattend

In elke fase kunnen beide partijen bijsturen. Eerst door het aanleveren van informatie, daarna door een actieve opstelling. Blijft een van beide bij dat laatste in gebreke, dan zal de ander in de regel gelijk krijgen in een loonvorderingsprocedure. De werkgever kan de salarisbetaling staken waarbij hij in de gaten moet houden: het onderscheid stopzetten/op-schorten en de verplichting te waarschuwen zodra hij lont ruikt.

¹ Werkzaam bij Cleerdin & Hamer Advocaten

² Zie daarover Rechstersregelingen In Het Burgerlijk (Proces)Recht door mr. K. Teuben.

³ Zie bijvoorbeeld de voorzieningenrechter te Zutphen 01-06-2011, *JAR* 2011, 273 waarin verschillende betekenissen van 'ziekte' bij loondoorbetaling en opzegging aan de orde worden gesteld.

⁴ HR 27 juni 2008, *JAR* 2008,188.

⁵ Hoofdregel art. 7:628 BW.

⁶ Uitzondering op de hoofdregel van art. 7:628 BW is wel loondoorbetaling bij ziekte ex art. 7:629 BW, uitzondering op die uitzondering is niet doorbetaling van loon tijdens ziekte bij de t.a.p. in lid 3 opgenomen gedragingen.

GILHUIS ADVOCATEN FELICITEERT HAAR KANTOORGENOOT **MR. DR. JOOST NAN**

MET DE SUCCESVOLLE VERDEDIGING VAN
ZIJN PROEFSCHRIFT AAN TILBURG UNIVERSITY
OP 28 SEPTEMBER JL.

Reden temeer om ook voor
cassatie in strafzaken eens
naar Dordrecht te bellen.

GILHUIS | ADVOCATEN

SPIJBOULEVARD 100E, 3311 GR DORDRECHT | WWW.GILHUIS.NL
TEL.: 078 63 11 220 | FAX: 078 61 31 752 | NAN@GILHUIS.NL

Meer ontslagzaken? Meer echtscheidingszaken?

Via **HetOntslag.nl**
en *Echtscheiding.nl*

JNN
Het Juridisch Netwerk Nederland

www.hetjnn.nl/meerzaken
T: 085 - 8769475 E: info@hetjnn.nl

ROODHOF LUTTIKHUIS ADVOCATEN GRONINGEN

zoekt:

advocaat-medewerker / partner

op het gebied van ondernemingsrecht,
insolventierecht en/of arbeidsrecht

Sollicitaties en reacties s.v.p. vóór
16 december 2011

inlichtingen bij:

prof.dr.mr. Karin Luttkhuis RA
tel: 06 526 05 708

email-adres: Karinluttikhuis@rladvocaten.nl.

Tevens kunt u onze website raadplegen
www.rladvocaten.nl

De Trias dossiermap van CIB

EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

CIB
Centraal InkoopBureau

GRATIS PROEFMAP?
Bel (079) 36 38 400

KB
KwaliteitsBewaking

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

Ook binnenmappen leverbaar in zes kleuren voor €25⁰⁰ per 100 stuks (excl. BTW)

ALLE DOSSIER
MAPPEN €96⁰⁰
PER 100 STUKS
(excl. BTW)

CIB. Juist als partner
www.cib.nl

CIB Centraal InkoopBureau BV
telefoon (079) 36 38 400

Postbus 330 2700 AH ZOETERMEER
advocaten@cib.nl

De Siberische oogkleppen afgedaan

Siberië en Nederland liggen, in veel opzichten, ver uit elkaar. Dat was ook de ervaring van Anna Krasnova toen zij in 1998 als uitwisselingsstudent naar Nederland kwam. Inmiddels heeft ze het Russische en het Nederlandse verenigd.

Foto: Arie Kievit

Anna Italianer

Slechts twee rechtenstudenten uit het Siberische Krasnoyarsk konden in 1998 deelnemen aan een uitwisselingsprogramma in Nederland. Voor Anna Krasnova was het een kans die ze met beide handen aangreep want 'in Rusland is het niet alleen een kwestie van willen, je moet er echt voor gaan. Je krijgt maar één kans en die moet je pakken. Het wordt je niet makkelijk gemaakt: voor bijna alles moet je door een strenge selectie heen. Alleen al om op de Russische universiteit toegelaten te worden moet je een bijzonder pittig toelatingsexamen doen'. De reis naar Nederland was voor de Russische studente meteen haar eerste buitenlandse ervaring en de aankomst op Schiphol leek een landing in een andere wereld. 'Op het vliegveld kreeg

ik te horen dat ik met de trein naar Tilburg moest. Ik schrok want naar een andere stad met de trein betekent bij ons meestal een etmaal reizen en in de trein overnachten.' Het was de bedoeling dat Krasnova een halfjaar zou proeven van het Nederlandse studentenleven, maar ze kreeg een relatie met een Nederlander en koos ervoor haar rechtenstudie in Nederland voort te zetten. Althans zo was het plan. 'Voor een vak als Romeins recht kon ik wel vrijstelling krijgen maar alleen als ik eerst mijn Russische studieboeken in het Nederlands aanleverde. Dan leek gewoon tentamen doen me eenvoudiger. Ik moest dus eigenlijk opnieuw beginnen en ditmaal in het Nederlands. Gelukkig had ik het staatstaal-examen, dat je als buitenlander nodig hebt om hier te studeren, binnen een halfjaar binnen.' Toch was mijn eerste studiejaar

– vooral taalkundig – niet gemakkelijk. Maar ik deed graag mijn best, liever te veel dan te weinig.'

Dat ze vervolgens zowel haar propedeeuse als haar studie cum laude afrondde, ziet Krasnova niet als een verdienste. 'Ik was zo gewend alles in één keer goed te moeten doen. Overigens vind ik het een voordeel dat Nederlandse studenten op dit vlak minder onder druk staan, ze hebben meer vrijheid en ruimte om keuzes te maken. In Rusland moet je als student de oogkleppen ophouden en hard doorstuderen, anders red je het niet. Je krijgt tenslotte maar die ene kans. Het systeem is resultaatgericht en niet flexibel. De Russische maatschappij is helaas nog niet stabiel genoeg om deze vrijheid en ruimte te kunnen bieden. In Nederland is de stabiliteit er wel. Hier stort

niet alles in als je op een dag een stap opzij zet.'

Russische kant

Naast hard studeren ging Krasnova ook reizen en werken, onder andere als assistent-bibliothecaris bij de Hoge Raad. Tijdens een studentenstage maakte ze kennis met Loyens & Loeff waar de toen derdejaars student na afloop een open contract aangeboden kreeg. Inmiddels werkt ze al zes jaar op de Rotterdamse vestiging van dit kantoor in de sectie Ondernemingsrecht met als specialisatie grensoverschrijdende joint ventures, waarbij haar Russische kant – zoals ze zelf zegt – goed van pas komt. Als lid van de Russian Desk van Loyens & Loeff adviseert ze met haar fiscale teamgenoten op het gebied van Rusland en GOS gerelateerde transacties. 'De potentie van de Russische markt is enorm. In onze praktijk adviseren wij zowel Russische als GOS partijen die investeren en handelen in Europa als internationale partijen die, vaak in samenwerking met een Russi-

sche partij, de Russische markt betreden. Het is overigens opmerkelijk dat de titel "advocaat" in Rusland een andere lading heeft dan in Nederland. Russische advocaten vormen een besloten club, waar je niet zomaar binnenkomt; er is een strenge selectie en je moet – verrassend genoeg – wederom een toelatingsexamen doen. Alleen op het terrein van het strafrecht geldt verplichte procesvertegenwoordiging zodat Russische juristen wel hetzelfde werk doen als advocaten in Nederland, alleen mogen zich niet zo noemen. Russische collega's en cliënten kunnen trouwens behoorlijk veeleisend zijn. Ze geven je een waslijst met vragen maar vertellen zelden wat het achterliggende probleem is. Dat is de Russische mentaliteit: informatie is macht en die geef je niet zomaar prijs. Bovendien willen cliënten wel duidelijk "ja" of "nee" horen. Met "mits" of "tenzij" en "de omstandigheden van het geval" kunnen ze niets en ook dat is typisch voor het Russische rechtssysteem. Al is het ook gebaseerd op de *Code Napoléon*, het is een stuk

directiever: het is zwart of wit en wordt daar vanaf geweken dan staat dat zwart op wit.'

Omgangsvormen

Ook op het persoonlijke vlak constateert Krasnova 'behoorlijke verschillen' tussen de Nederlandse en Russische omgangsvormen. 'In Rusland is men toch wel iets minder direct,' zegt ze voorzichtig. 'Wanneer iemand op bezoek komt, vraag je niet één maar zeker drie keer of de gast een kopje thee wil. Het is onbeleefd om meteen in te stemmen, net zoals het onbeleefd is om dit niet een paar keer te vragen. Russische mensen zijn erg gastvrij en als er bezoek komt dan staat de tafel vol met lekkers, bij mij thuis ook nog steeds. Men vraagt mij weleens of ik geen heimwee heb, maar ik woon hier al elf jaar en ben hier volwassen geworden. Nederland is voor mij dus ook een vaderland. Het is nogal dubbel: ik ben een buitenlandse in Nederland, maar ook geen echte Russische meer. Maar zo tussen twee werelden in vind ik prima. Ik kan van beide genieten.'

(advertentie)

Gezocht nieuwe kantoorgenoot (m/v)

die bereid is om op basis van kostendeling ons kantoor te komen versterken.

Het kantoor is actief in de algemene rechtspraktijk.
(zie www.mesadvocaten.nl)

Voor informatie kunt u contact opnemen met
mr. M.J.Meijer 023-5347156

MEIJER & SARIN ADVOCATEN

Verspronckweg 1, Postbus 496, 2000 AL Haarlem

VAN BUUREN & KEROUACHE ADVOCATEN

zoeken op korte termijn een

advocaat medewerker c.q. **vergevoerde stagiaire**

voor de algemene praktijk.

Ons kantoor is actief in het strafrecht, personen- en familierecht, vreemdelingenrecht, arbeidsrecht, sociale verzekeringen en diverse andere rechtsgebieden.

Uw sollicitatie kunt u richten aan:

Van Buuren & Kerouache Advocaten
Postbus 126, 6000 AC Weert

Zie ook onze website www.buurenkerouache.nl

VAN BOVEN ADVOCATEN

Ter versterking van onze praktijk zijn wij op zoek naar:

- een ervaren **advocaat arbeidsrecht**, bij voorkeur met een afgeronde opleiding Grotius (of vergelijkbaar niveau), en
- een **advocaat-stagiaire**.

Werken bij Van Boven advocaten biedt het beste van twee werelden.

Eenzijds zijn we een klein kantoor met alle daaraan verbonden voordelen. Geen lange vergaderingen, maar informele omgangsvormen. Anderzijds werken we voor grote, professionele cliënten die ons een uitdagende praktijk bieden.

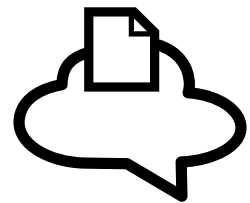
Eenzijds richten we ons werk zo in dat veel tijd overblijft voor ontspanning en persoonlijke ontplooiing. Anderzijds zijn we ambitieus en werken we op een juridisch hoog niveau, waarbij veel kennisuitwisseling plaatsvindt.

Geïnteresseerd? Zie www.vanbovenadvocaten.nl en/of bel (0118 65 14 02) of schrijf naar **Van Boven advocaten**, Postbus 58, 4330 AB Middelburg ter attentie van mr. Steven van Boven.

Maak kennis met de experts in juridische vertalingen /

Als u honderd procent zeker wilt zijn van correct juridisch vertaalwerk en graag over schouders meekijkt. Als snelheid iets vanzelfsprekends is en u bovendien harde garanties eist, dan heten wij u van harte welkom in de cloud... Wij werken namelijk op TVcN Joint Global Platform, een innovatieve online werkomgeving waarin onze projectmanager en vertaler samen werken aan vertaalopdrachten.

tvcn joint global platform

Hoogste kwaliteit

Met TVCN Legal Translations kiest u voor vertalingen van de hoogste kwaliteit, die bovendien binnen de kortst mogelijke tijd geleverd worden. U werkt met ervaren vertaalspecialisten die niet alleen een zeer verfijnde kennis hebben van de taal, maar ook een zuiver begrip van juridische zaken. Met deze werkwijze bieden wij u vertalingen die niet tot misverstanden kunnen leiden of onzorgvuldigheden bevatten. Deze zekerheid is belangrijk voor u, omdat een kleine misinterpretatie grote gevolgen kan hebben. Niet voor niets is het credo van TVCN Legal Translations: When second best is not an option. Kijk voor meer informatie op www.tvcnlegaltranslations.nl.

Onze garanties

Levertijd niet gehaald? 50% korting!
Niet tevreden? Wij passen de vertaling naar wens aan.

Mindmapping in de praktijk

In één oogopslag zien hoe zaken gerelateerd zijn. Snel inzicht krijgen in een spoedzaak of overzicht houden in een complexe zaak. Dit zijn een paar van de sterke punten van mindmapping die advocaten vast zullen aanspreken.

Deze mindmap is gebaseerd op het cover artikel dat begint op p.22 van dit blad.

Mariska J. de Wit
jurist en trainer bij Legal Visuals

Advocaten zijn altijd op zoek naar de beste oplossing, het beste alternatief of de beste strategie. Om deze te vinden, worden advocaten steeds meer aangesproken op hun creatieve vermogen. Creativiteit is eigenlijk een onderdeel van elke beslissing die je neemt. Toch zijn meeste advocaten vooral gefocust op hun analytisch vermogen en ze doen weinig met hun creatieve vermogen. Dat is jammer. Door informatie visueel te benaderen, kijk je er namelijk op een andere manier naar zonder dat de inhoud van de informatie verandert. Het 'met andere ogen kijken' geeft vaak nieuwe inzichten. En daar is het advocaten nu juist om te doen, om daarmee een strategie te bepalen in complexe zaken of tot oplossingen te komen.

Mindmappen stimuleert het creatief oplossend denkvermogen omdat het aansluit bij wat mensen van nature doen: associatief denken. En als je dat stimuleert, dan wordt je denkpotentieel oneindig. Mindmappen is overigens niets nieuws: de Britse psycholoog en auteur Tony Buzan heeft de mindmaptechniek met zijn tientallen boeken wereldwijd bekendgemaakt en praktische instructies ontwikkeld hoe je het zakelijk succesvol kunt gebruiken. Desondanks is het onderwerp in Nederland en zeker binnen de advocatuur nog redelijk onbekend.

Wat is een mindmap?

Het principe is simpel. Een mindmap combineert kleuren, beelden, woorden en ruimte op papier. Zo kunnen je hersenen optimaal associëren en ideeën genereren. Eigenlijk is mindmappen *out of the box* denken in het kwadraat. Een mindmap is

een multidimensionale grafische manier om informatie en ideeën te genereren, visueel weer te geven en te ordenen op één A-4. Het mooie is dat je het grote plaatje kunt schetsen en tegelijkertijd de details van het vraagstuk onder ogen hebt – letterlijk. Alles staat op dat ene vel papier en iets over het hoofd zien, is zo goed als onmogelijk. Dit houdt je scherp en gefocust in een zaak en zorgt dat je effectief en efficiënt kunt werken.

De mindmap ondersteunt andere denktechnieken en notitiemethoden, maar is geen vervanging van een samenvatting of een stapel aantekeningen. Zie het meer als de ingang tot alle informatie die achter de mindmap zit, of als de plattgrond bij een routebeschrijving. Met een mindmap maak je de informatie waar je mee werkt compact en hanteerbaar. Zeker als je onder tijdsdruk werkt, is het prettig om dat bij de hand te hebben.

Mindmaps in de advocatuur

Voor advocaten brengt het gebruik van een mindmap nog meer voordelen met zich mee. Het zorgt ervoor dat je informatie effectief in het langetermijngeheugen opslaat. Daarnaast kan je makkelijk hoofd- en bijzaken scheiden. Dit zijn twee aspecten waar iedere advocaat dagelijks mee bezig is. Mindmapper en communicatiestrateg Hans Buskes belicht deze aspecten in zijn net verschenen boek *Meer inzicht en overzicht met mindmappen* waarin ook een hoofdstuk wordt besteed aan mindmapping in de advocatuur. Hij laat een advocaat aan het woord over de informatie *overload* in de advocatuur, die mindmaps gebruikt om deze dagelijkse stortvloed aan nieuws het hoofd te bieden. In zijn boek geeft Buskes twee duidelijke voorbeelden van zaken die in een mindmap zijn gezet, waaronder een arrest dat is samengevat in slechts 60 trefwoorden.

Het los van papier spreken is iets wat veel advocaten vaak zullen moeten doen en niet alleen tijdens het pleiten. Een uitgeschreven tekst of je pleitnota letterlijk volgen, is lastig en voor toehoorders vooral ook heel saai. Met behulp van een mindmap kun je je verhaal levendig brengen zonder aan de volledigheid, begrijpelijkheid of samenhang te hoeven tornen. De mindmap fungeert als navigatie en oriëntatiepunt met sleutelwoorden als herkenningspunten die je soepel door je verhaal loodsen. Het spreken gaat vloeiender omdat je niet blijft 'kleven' aan je tekst. Door enkel sleutelwoorden te gebruiken, ben je flexibel genoeg om in te gaan op reacties en daarna probleemloos de draad van het verhaal op te pakken. En omdat je weinig op je papier hoeft te kijken, kan je oogcontact houden met de toehoorders. Zo zorg je ervoor dat je verhaal ook echt aankomt.

De meerwaarde van een mindmap

Een mindmap is iets anders dan we gewend zijn. Je moet het zelf proberen en oefenen om te ervaren en letterlijk te zien wat je eraan hebt en hoe je het kunt gebruiken. Het leren van deze techniek en het oefenen ermee vraagt een investering van wat niet-declarabele uren. Maar die investering verdient je snel genoeg terug in de vorm van betere analyses, gestructureerde dossiers en verbeterde communicatie met collega's en cliënten.

Column

Tijdschrijven voor beginners

Over het algemeen wordt er zeer matig tijd geschreven op advocatenkantoren. En dat terwijl tijdschrijven de economische hoeksteen is van een kantoor.

Dolph Stuyling de Lange

Om eens wat veel gemaakte fouten te noemen: de tijd wordt pas na dagen, soms weken geschreven en in enkele gevallen zelfs volledig uitbesteed aan de secretaresse. Er wordt 'met een vork' geschreven, maar – vaker nog – het tegenovergestelde: de advocaat schrijft minder dan de door hem/haar bestede tijd, omdat men de waarde van de geleverde diensten probeert te berekenen. Verder zijn omschrijvingen vaak individueel (en niet uniform met kantoorgenoten) en voor de cliënt slecht te begrijpen. Tot slot wordt de tijdsperiode tussen het schrijven van de tijd en het versturen van de declaratie soms zo groot, dat de cliënt allang vergeten is waar de declaratie over gaat.

Het schrijven van tijd in dossiers van cliënten is (inmiddels) een algemeen geaccepteerd fenomeen. Vroeger was dat anders: de advocaat ontving een 'ereloon' (honorarium) dat strikt genomen door de cliënt werd bepaald op basis van wat hij vond dat de dienst waard was. De advocaat deed daarvoor dan wel een suggestie waarbij het dossier 'gewogen' werd (letterlijk: hoe zwaar weegt het?) en waarbij relevante factoren werden meegenomen: wat was de uitkomst van de zaak? Wat was het belang? Hoe ingewikkeld was de materie?

Op den duur kwam uit de Angelsaksische wereld de gewoonte van tijdschrijven overgewaaid. Computers maakten de resultaten inzichtelijk: dat was nuttig voor cliënten die een duidelijk overzicht konden krijgen bij hun declaratie. Maar minstens zo nuttig was het voor het kan-

toorbestuur, dat meer inzicht kreeg in de manier waarop advocaten hun tijd besteedden.

Voor het declareren heeft tijdschrijven zijn hoogtepunt wel gehad: het simpele 'uren x tarief' is weliswaar nog steeds veruit het meest gebruikte systeem om te declareren, maar het verzet ertegen groeit: het belooft immers de domme en/of inefficiënte advocaat. Steeds meer advocaten onderzoeken inmiddels ook alternatieven, zoals *value billing* (wat was het eigenlijk waard?) en het succetarief (kostprijs bij verlies en opslag bij winst).

Voor het management is het onverminderd belangrijk inzicht te hebben in wat mensen doen. Het is dan ook onbegrijpelijk dat er niet veel beter gelet wordt op tijdig en correct tijdschrijven. Talloos zijn de medewerkers die zichtbaar lange dagen maken en die toch maar zo'n 1.000 declarabele uren op papier krijgen. De bedoelingen ervan zijn nobel (men wil de cliënt niet laten betalen voor onnodige of inefficiënte tijdsbesteding) of defensief (men wil niet het verwijt krijgen lang bezig te zijn geweest met iets simpels). Maar het is verkeerd: eventuele reductie moet plaatsvinden bij het declareren en niet bij het tijdschrijven. In feite besteelt men zo het kantoor. En vaak reduceren partners de declaratie dan nogmaals omdat ze niet weten dat de geschreven uren geflatteerd zijn. Toch doen het bestuur of de partners in de buurt er meestal niets aan. Hier valt flinke winst te boeken, want het geld ligt praktisch op straat.

Sdu Commentaar Strafrecht

Een unieke combinatie van een boek en online uitgave

Sdu Commentaar Strafrecht is een boek met praktisch en diepgaand commentaar op artikelen uit onder andere het Wetboek van Strafrecht, de Opiumwet, de Wet op de economische delicten, de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden en aanverwante regelingen.

Er is gekozen voor een artikelsgewijs commentaar zodat u alle relevante informatie snel kunt vinden. Bovendien vindt u per artikel een overzicht van relevante jurisprudentie, literatuur en wordt de samenhang met andere artikelen toegelicht. In de uitgebreide inhoudsopgave zijn ook de thema's en wetsartikelen uit de complementaire uitgave *Sdu Commentaar Strafvordering* opgenomen. Op de online uitgave wordt het commentaar actueel gehouden en wordt nieuwe jurisprudentie toegevoegd. Via hyperlinks klikt u direct door naar regelingen, artikelen en rechtspraak.

www.sducommentaarstrafrecht.nl

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Akdemir, mw. mr. D.: Doganer & Akdemir Advocaten te Rotterdam

Alberts, mr. L.: Bouwman Van Dommelen Advocaten te Hardinxveld-Giessendam

Alta, mw. mr. M.: Altadvocaat te Roermond

Arends, mw. mr. M.: LM advocaten te Assen

Balk, mr. R.: Greenberg Traurig, LLP te Amsterdam

Berg, mw. mr. A.F. van den: Centrum Advocaten te Almelo

Bongartz, mr. W.T.: Clifford Chance te Londen

Bongers, mw. mr. L.M.: Bongers Advocatuur & Mediation te Wijk bij Duurstede

Bos, mw. mr. B.: B. Bos Advocaat te Hoorn

Bree, mw. mr. E.W.J.M. van: Skrotzi & Van Bree Advocaten te Roermond

Breuning ten Cate, mr. E.D.: Mr. E.D. Breuning ten Cate advocaat te Almelo

Buitenhuis, mw. mr. A.M.: Advocatenkantoor Buitenhuis te Nieuw Vennep

Dabekaussen, mw. mr. A.C.: Keulers & Partners Advocaten te Beek

Dam, mw. mr. J.A.B. van: Dietvorst & Te Braak te Goes

Demirdag, mw. mr. T.: Ferrmons Advocatenkantoor te Almelo

Dijk, mr. R. van: Bruggink & Van der Velden Advocaten Belastingadviseurs BV te Utrecht

Dijken, mr. T.P. van: Kuijpers & Van der Biezen advocaten te Amsterdam

Dijkers, mr. B.P.G.: Fiévez Advocaten te Deventer

Dittner, mr. S.F.K.: UWV Bestuurszaken Juridische Zaken te Amsterdam

Doreleijers, mw. mr. C.: Echtscheidingswinkel.nl te Eindhoven

Eblé, mr. B.F.: Eble Advocaten B.V. te Haarlem

Ensink, mr. R.J.G.: Holla Advocaten te Den Bosch

Ervtman, mr. J.: Clifford Chance LLP te Amsterdam

Fadili, mw. mr. D.K.P.K. el: Boekladadvocaten te Oegstgeest

Frijlink, mr. C.: Voskamp Lawyers te Singapore

Gaalen-van Rens, mw. mr. P.D.: Dommerholt Advocaten N.V. te Zwolle

Gelderens, mr. dr. J.H. van: Van Gelderen Advocatuur te Den Haag

Grimminck, mw. mr. E.S.: Stijl advocaten te Amsterdam

Groeneveld, mw. mr. M.L.: Schaap & Partners te Rotterdam

Hagemann, mw. mr. B.S.: Buren van Velzen Guelen N.V. te Den Haag

Hamer, mr. J.C.P. van den: Boekel De Nerée N.V. te Amsterdam

Hazenkamp, mw. mr. M.A. van den: Van Zinnicq Bergmann Advocaten te Den Bosch

Heiden, mr. H.G.S. de: WitloxTuzkapan advocaten te Amsterdam

Hellemons, mw. mr. K.L.: Gooische Meesters te Bussum

Hengeveld, mr. W.J.: Nationale Nederlanden te Den Haag

Heuvel, mr. C.N. van den: Ten Hoopen Jonker Fresco Advocaten te Rotterdam

Houben - van Geldrop, mw. mr. S. van: Köster Advocaten N.V. te Haarlem

Hugenholtz, mw. mr. L.: Willering Advocaten te Amsterdam

Huisman, mw. mr. E.G.M.: De Voort Advocaten|Mediators te Tilburg

Huizinga, mr. M.A.: SJ Berwin LLP Rechtswälte Steuerberater te Frankfurt am Main

Huizen, mr. P.J.P. van: HJ Advocaten te Amsterdam

Ingh, mr. O.J.G. de: Eneco Holding N.V. te Rotterdam

Jager, mw. mr. N.J.G. de: Van der Baan Advocaten te Almere

Jagt, mw. mr. F.C. van der: Stibbe N.V. te Amsterdam

Jansen, mw. mr. Y.O.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Londen

Janssen, mw. mr. M.H.E.: Raad van Toezicht Arnhem te Arnhem

Jonker, mr. P.S.: Ten Hoopen Jonker Fresco Advocaten te Rotterdam

Kan, mr. A.A.: Jaeger Advocaten-belastingkundigen te Amsterdam

Keizer, mr. J.: Rijpkema Van der Veen Advocaten & Mediators te Groningen

Klok, mw. mr. A.J.: yspeert vwl advocaten te Groningen

Koorn, mr. P.: Koorn Legal Services B.V. te Den Haag

Kreeke, mw. mr. J. van de: Verschoor Advocaten te Rozenburg

Kuijper, mr. M.: Boekel De Nerée N.V. te Londen

Landkroon, mr. M.F.: De Roos Advocatuur te Amsterdam

Los, mw. mr. F.J.: Donahue & Partners LLP te New York

Man, mw. mr. L. de: Corten De Geer Advocaten te Amsterdam

Meijering, mw. mr. L.J.: De Boer Advocaten te Sneek

Möller, mr. J.M.: Loyens & Loeff N.V. te Rotterdam

Mulder, mw. mr. M.: Lassche & Van Zutphen advocaten te Amsterdam

Neophitou, mr. A.: Advocatenkantoor Het Voorhof te Berghem

Nijman, mr. R.W.S.: Boekladadvocaten te Oegstgeest

Onland, mr. W.J.J.M.: Siebert & Becker Advocaten te Haarlem

Oosterhout, mw. mr. C.H.M. van: Van Oosterhout BVBA te Turnhout, België

Peper, mw. mr. C.C.M.: Centrum Advocate te Almelo

Rafaela, mw. mr. B.V.: Doganer & Akdemir Advocaten te Rotterdam

Ramshorst, mr. J.A. van: Kennedy Van der Laan te Amsterdam

Rentmeester, mw. mr. A.J.: Loyens & Loeff N.V. te Rotterdam

Reuling, mw. mr. S.R.: Reuling Schutte DeWaard te Amsterdam

Riel, mr. S.A.J. van: Maes Staudt Advocaten N.V. te Eindhoven

Ribbert, mr. R.P.J.: Greenberg Traurig, LLP te Amsterdam

Rosier, mr. E.J.M.: Thuis & Partners advocaten te Maastricht

Sanders, mw. mr. G.N.: Wille Donker advocaten te Alphen a/d Rijn

Schee, mr. P.A. van der: NautaDutilh N.V. te Amsterdam

Schepers, mw. mr. R.H.H.: Centrum Advocaten te Almelo

Schijns, mw. mr. A.J.J.G.: Kennedy Van der Laan te Amsterdam

Klik

Arlette Schijns (35) is sinds begin van deze maand begonnen bij Kennedy Van der Laan in Amsterdam. Ze is toegetreden tot de verzekerings- en aansprakelijkheidspraktijk.

Voor haar overstap was zij werkzaam bij Van Diepen Van der Kroef en tot 2009 bij Pels Rijcken & Droogleeve Fortuijn. 'Er was al langere tijd een wederzijdse klik met Kennedy Van der Laan. De zaken die ik hier behandel, lijken bovendien qua omvang en inhoud meer op de praktijk die ik bij Pels Rijcken had. Vandaar dat ik de stap heb gemaakt.'

Individuele oplossingen

Ellen van Bree (36) en **Silke Skrotzki** (31), voorheen werkzaam bij Hameleers Van den Boomen en Stevens Advocaten zijn deze maand hun eigen kantoor begonnen. Skrotzki &

Van Bree advocaten is de naam van hun praktijk in Roermond. De twee richten zich met name op personen- en familierecht en gaan op zoek naar een oplossing die ook bij de individuele klant past. 'Niet iedereen wil bijvoorbeeld een stevige procedure, daar moet je ook rekening mee houden.'

Aarts-generalist

Gebaseerd op zijn ervaring als advocaat, gerechtsauditeur en juridisch wetenschapper, heeft **Jurriaan van Gelderen** (49) deze maand zijn eigen kantoor in Den Haag geopend. Hij richt zich op de civiel- en bestuursrechtelijke procespraktijk. 'Ik merkte dat het klassieke maatschapverband niet meer past bij mijn manier van denken en doen. Als zzp'er kan ik efficiënter werken. In wezen ben ik een aartsgeneralist, gedreven door nieuwsgierigheid naar de telkens weer bijzondere verhalen van mijn cliënten. Mijn praktijkstreven is om die verhalen tot een zo goed mogelijk einde te helpen brengen.'

Schobben, mr. A.A.: Schobben Advocatenkantoor te Rotterdam
Schutte, mw. mr. E.: Reuling Schutte DeWaard te Amsterdam
Sjoerts, mw. mr. drs. M.J.: Studio Legale The Practice.it te Lecce, Italië
Skrotzki, mw. mr. S.H.M.: Skrotzki & Van Bree advocaten te Roermond
Steenhuis, mw. mr. M.S.J.: Köster Advocaten N.V. te Haarlem
Stel, mw. mr. E.J. van der: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Tang, mw. mr. S.: Advocatenkantoor Tang te Almere
Toxopeus, mw. mr. R.: Beks & Beks Advocaten te Amsterdam
Verschaeren, mw. mr. N.G.H.: De Roos & Pen N.V. te Amsterdam
Verschoor, mr. M.: Verschoor Advocaten te Rozenburg
Veurman, mw. mr. M.: Dommerholt Advocaten N.V. te Zwolle
Vlies, mw. mr. J.F. van der: Dirkzwager advocaten & notarissen N.V. te Arnhem
Volders, mr. G.J.M.: Vissers Advocatuur te Den Bosch
Vries, mw. mr. R. de: Gresnigt & Van Kippersluis te IJsselstein
Waard, mr. T. de: Reuling Schutte DeWaard te Amsterdam
Walrecht, mw. mr. I.M.: Nysingh advocaten - notarissen N.V. te Arnhem
Zwols, mr. R.K.R.: Houkes c.s. te Emmen

Centrum Advocaten (mw. mr. A.F. van den Berg, mw. mr. C.C.M. Peper en mw. mr. R.H.H. Schepers) te Almelo
LM advocaten (mw. mr. Arends) te Assen
Bongers Advocatuur & Mediation (mw. mr. L.M. Bongers) te Wijk bij Duurstede
B. Bos Advocaat (mw. mr. B. Bos) te Hoorn
Mr. E.D. Breuning ten Cate advocaat (mr. E.D. Breuning ten Cate) te Almelo
Eble Advocaten B.V. (mr. B.F. Eblé) te Haarlem
Ferrmons Advocatenkantoor (mw. mr. T. Demirdag) te Almelo
Koorn Legal Services (mr. P. Koorn) te Den Haag
Reuling Schutte DeWaard (mw. mr. S.R. Reuling, mw. mr. E. Schutte en mr. T. de Waard) te Amsterdam
SJ Berwin LLP Rechtanwält
Steuerverberater (mr. M.A. Huizinga) te Frankfurt am Main
Skrotzki & Van Bree Advocaten (mw. mr. E.W.J.M. van Bree en mw. mr. S.H.M. Skrotzki) te Roermond
Ten Hoopen Jonker Fresco Advocaten (mr. C.N. van den Heuvel en mr. P.S. Jonker) te Rotterdam
Van Gelderen Advocatuur (mr. dr. J.H. van Gelderen) te Den Haag
Verschoor Advocaten (mw. mr. J. van de Kreeke en mr. M. Verschoor) te Rozenburg

Nieuw kantoor/ associatie

Advocatenkantoor Buitenhuis (mw. mr. A.M. Buitenhuis) te Nieuw Vennep
Advocatenkantoor Het Voorhof (mr. A. Neophitou) te Berghem
Advocatenkantoor Tang (mw. mr. S. Tang) te Almere
Altadvocaat (mw. mr. M. Alta) te Roermond
Boekladadvocaten (mw. mr. D.K.P.K. el Fadiil en mr. R.W.S. Nijman) te Oegstgeest

Medevestiging

Ten Hoopen Jonker Fresco Advocaten (mr. C.N. van den Heuvel en mr. P.S. Jonker) te Rotterdam

Uit de praktijk

Asselbergs, mr. S.C.M. 02-11-2011 Bergen op Zoom
Barrachdi, mr. F. 01-11-2011 Rotterdam
Biemond, mr. I.P. 01-11-2011 Schiedam
Bindels, mr. M.L.M. 01-11-2011 Amsterdam
Boonman, mr. J.P.S. 01-11-2011 Leiden

Brenninkmeijer, mr. V.A. 19-10-2011 Amsterdam
Bruijn, mw. mr. I.S.J. 19-10-2011 Zwolle
Buyserd, mr. A.N.A. 01-11-2011 Rotterdam
Cival, mr. J. 28-10-2011 Alkmaar
Cuknis, mr. D. 02-11-2011 Utrecht
Eijk, mr. N.F.H. van 01-11-2011 Rotterdam
Euson, mw. mr. S.I. 01-11-2011 Utrecht
Ferman, mr. E.J. 14-10-2011 Amsterdam
Ginkel -Claessens, mw. mr. V.C. van 01-11-2011 Amsterdam
Goedkoop, mr. M.A. 01-11-2011 Alphen a/d Rijn
Heringa, mw. mr. L. 01-11-2011 Rotterdam
Hoekstra-Borzymowska, mw. mr. A.M. 24-10-2011 Apeldoorn
Hulshof, mr. J.B.L.M. 01-11-2011 Utrecht
Hurdeman, mr. A.L. 20-10-2011 Amsterdam
Jansen, mr. B. 31-10-2011 Rotterdam
Jong, mr. F.P. de 01-11-2011 Emmen
Jongman, mw. mr. H. 25-10-2011 Amsterdam
Kleyn van Willigen, mr. Ph.C. 31-10-2011 Almelo
Koele, mr. G.J. 01-11-2011 Utrecht
Koot, mr. M.A. 14-10-2011 Den Haag
Malcontent, mw. mr. W.M.A. 17-10-2011 Amsterdam
Mellink, mw. mr. D.E. 18-10-2011 Amsterdam
Mulder, mw. mr. drs. A.C.M. 01-11-2011 Tilburg
Pasanea, mr. R. 31-10-2011 Amsterdam
Philip, mw. mr. S. 01-11-2011 Utrecht

Putt-van Vessem, mw. mr. I. van der 28-10-2011 Utrecht
Putter, mw. mr. A.E. de 01-11-2011 Amsterdam
Rahmit, mw. mr. W.R.S. 01-11-2011 Leiden
Robbers, mr. A.A. 19-10-2011 Apeldoorn
Roos, mw. J.F. de 17-10-2011 Londen
Schippers, mr. C.J.G.M. 19-10-2011 Rotterdam
Simons, mw. mr. L.C.C.M. 01-11-2011 Amsterdam
Tel, mw. mr. K.J. 01-11-2011 Leeuwarden
Veggel, mw. mr. E.P.M. van 01-11-2011 Utrecht
Verhoeven, mw. mr. K.C.L.J. 01-11-2011 Uden
Vijverberg, mw. mr. E.M.M. 01-11-2011 Amsterdam
Waegeningh, mr. L. van 02-11-2011 Amsterdam
Wijne, mw. mr. R.P. 01-11-2011 Amsterdam
Wilde, mr. R.F. de 01-11-2011 Amsterdam
Windt, mw. mr. B.M.E. de 15-10-2011 Amsterdam
Wisse, mw. mr. I.P. 21-10-2011 Haarlem
Zwan, mr. H.C.B. van der 01-11-2011 Rotterdam

Overleden

Schieman, mr. J.M.E. 13-06-2011 Middelburg
Woude, mw. mr. J.J. van der 09-10-2011 Zutphen

(advertentie)

KALBFLEISCH ADVOCATEN TE HAARLEM

zoekt

Gevorderde stagiaire / medewerker

De huidige praktijk van het kantoor legt zich toe op verschillende disciplines, zoals ondernemingsrecht, letselschade, strafrecht, bestuursrecht en de algemene praktijk

Het kantoor is van oudsher gevestigd in een monumentaal pand in het centrum van Haarlem.

Zij die de ambitie hebben om direct toe te treden tot de maatschap, worden eveneens uitgenodigd te solliciteren.

Graag uw reactie aan:

Kalbfleisch Advocaten
 T.a.v. mr B. Wernik
 Postbus 408
 2000 AK Haarlem

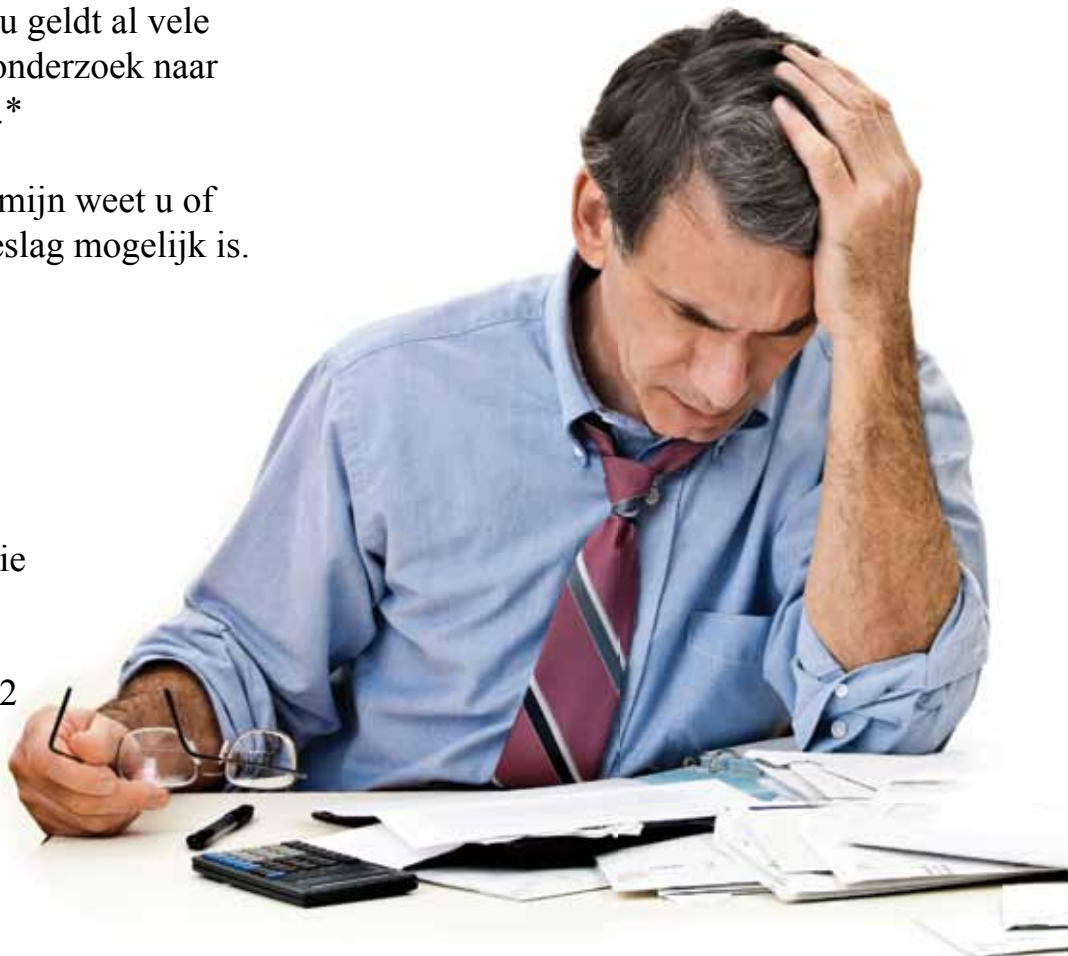
Of per e-mail:
 bwernik@kalbfleisch.nl

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke- en rechtspersonen.*

Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: 079 - 342 72 72 of kijk op onze website.

REGRES INFO

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens

Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages - Speciale onderzoeken

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

PROFITEER
van onze
eindejaars-
actie

Bereik 20.000 studenten & young professionals!

PAKKET 1 € 4.111,-

- * 1/1 pagina full colour in Advocatenblad Start 3
- * Gratis banner gedurende 1 maand
- * Gratis Kerstgroet in Advocatenblad editie 17
- * Mediawaarde € 5.782,-

of

PAKKET 2 € 3.364,-

- * 1/2 pagina full colour in Advocatenblad Start 3
- * Gratis vacatureplaatsing gedurende 1 maand
- * Gratis Kerstgroet in Advocatenblad editie 17
- * Mediawaarde € 4.135,-

U bepaalt zelf op
welke site u uw banner
gedurende 1 maand plaatst:

advocatenblad.nl, advocatie.nl,
bedrijfsjurist.nl of
rechtenstudie.nl

U bepaalt zelf op
welke vacaturesite u uw
vacature gedurende 1 maand plaatst:

juristopmaat.nl, advocatie.nl,
bedrijfsjurist.nl, novocatie.nl,
overfusies.nl en rechtenstudie.nl

GRATIS
KERSTGROET

(1/8 pagina zwart/wit)
in Advocatenblad editie 17,
verschijningsdatum
16 december

INTERESSE? REAGEER VOOR 5 DECEMBER 2011!

ADVOCATENBLAD *start*

nummer 3

WAT KUNT U ONDERMEER VERWACHTEN?

- * Persoonlijke begeleiding met behulp van advo-coaches
- * Mogelijke vernieuwingen rondom opleidingen advocaat-stagiair (commissie Kortmann)
- * ... en vele inspirerende interviews

OPLAGE

20.000 exemplaren

VERSPREIDING

Op alle rechtenfaculteiten, hogescholen,
via juridische studentenverenigingen,
studieverenigingen en boekhandels

VERSCHEIJNINGSDATUM

16 december 2011

CONTACT

Daniel Stoltz – media-adviseur
E-mail: advertentie.juridisch@sdu.nl
Telefoon: 070 – 378 05 62

www.bereikdejurist.nl

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff en H. Uhlenbroek. De uitspraken met LJN-nummer zijn integraal te raadplegen op www.tuchtrecht.nl.

Rechtstreekse ingebrekestelling

- Hof van Discipline 5 juli 2010, LJN: YA 1174
- Raad van discipline Amsterdam 7 december 2009, LJN: YA0175

Een advocaat wendt zich niet rechtstreeks tot de wederpartij, indien hij ervan op de hoogte is dat die wederpartij door een advocaat wordt bijgestaan. Het vorenstaande is niet anders indien het betreft de aanzegging van de wettelijke verhoging, de wettelijke rente en de aanspraak op buitengerechtelijke kosten en niet is gebleken dat, ware de aanzegging van deze aanspraken vervat in een brief aan de advocaat van de wederpartij, het beoogde rechtsgevolg niet zou zijn bewerkstelligd.

- Art. 46 Advocatenwet;
- Gedragsregel 18 (3.1 Vrijheid van handelen;
- 3.2 Grenzen aan die vrijheid)

Feiten

De feiten blijken uit de klacht.

Klacht

De klacht houdt in, dat mr. X zich rechtstreeks in verbinding heeft gesteld met de cliënt van mr. Y, terwijl mr. X wist dat de cliënte van mr. Y toentertijd door mr. Y werd bijgestaan. Door aldus te handelen heeft mr. X volgens mr. Y de norm, vastgelegd in art. 46 Advocatenwet, overtreden en heeft hij gehandeld op een wijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Overwegingen raad

De raad overweegt dat volgens Gedragsregel 18 leden 1 en 2 een advocaat zijn wederpartij, indien deze wordt bijgestaan door

een eigen advocaat, slechts rechtstreeks mag aanschrijven als het schrijven een aanzegging met rechtsgevolg betreft.

De raad overweegt dat de brief van 13 januari 2009 omvat een ingebrekestelling met daaraan gekoppeld een termijnstelling met aanzegging van wettelijke verhoging ex art. 7:625 BW en met aanzegging van de wettelijke rente en de buitengerechtelijke incassokosten. De raad is met mr. Y van oordeel dat deze aanzegging niet anders is dan een reguliere ingebrekestelling, en dat deze niet als een aanzegging met rechtsgevolg kan worden aangemerkt. De wettelijke verhoging, de wettelijke rente en buitengerechtelijke kosten, waar de in genoemde brief vervatte aanzegging zich op richt, vloeien immers uit de wet voort en zijn verschuldigd zonder dat daarvoor enige aanzegging vereist is.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond en legt aan mr. X de maatregel van enkele waarschuwing op.

Overwegingen hof

Het hof stelt het volgende voorop. Blijkens de inleiding op de Gedragsregels 1992 brengen deze regels de normen onder woorden, die naar de heersende opvatting in de kring der advocaten behoren te worden in acht genomen bij de uitoefening van het beroep van advocaat en zijn zij bedoeld als richtlijn voor de advocaat. Bij de beoordeling van een tegen een advocaat ingediende klacht dient de tuchtrechter het aan de advocaat verweten handelen of nalaten te toetsen aan de in art. 46 Advocatenwet omschreven normen. Bij deze toetsing is de tuchtrechter niet gebonden aan de gedragsregels, maar die regels kunnen, gezien ook het open karakter van de

wettelijke normen, daarbij wel van belang zijn.

Het hof ziet geen goede grond voor mr. X om de aanzegging van de wettelijke verhoging, de wettelijke rente en de aanspraak op buitengerechtelijke kosten, in de omstandigheden waarvan hier sprake is, rechtstreeks aan de cliënt van mr. Y te sturen. Niet is gebleken dat, ware de aanzegging van deze aanspraken vervat in een brief aan mr. Y, het beoogde rechtsgevolg niet zou zijn bewerkstelligd. Vereist is een rechtens aanvaardbare reden om de aanzegging niet aan de advocaat te doen, bijvoorbeeld omdat het beoogde rechtsgevolg anders niet kan worden bewerkstelligd. Ter zitting heeft mr. X aangevoerd dat een brief gericht aan mr. Y vanwege het confraternele karakter niet in een procedure overlegd mag worden. Het beroep op dit karakter wordt verworpen als grond voor rechtvaardiging van de onderhavige handelwijze. Overlegging van een confraternele brief als hier bedoeld in civiele zaken komt eerst aan de orde als door klager in rechte de ontvangst door hem van de aanzegging zou worden betwist. Dat er ten tijde van het verzenden van de brief van 13 januari 2009 gegronde vrees voor die betwisting bestond, wordt niet gesteld of aannemelijk gemaakt.

Wat er ook moge zijn van de motivering door de raad, ook naar het oordeel van het hof heeft mr. X jegens mr. Y tuchtrechtelijk verwijtbaar (onbetamelijk) gehandeld door, zonder dat daartoe een goede reden bestaat, zich middels de brief van 13 januari 2009 tot de cliënt van mr. Y te wenden.

Beslissing hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

Rechtstreekse aanzegging

Raad van discipline Amsterdam 28 februari 2011, LJN: YA1384

Vereist is een rechtens aanvaardbare reden om de aanzegging niet aan de advocaat te doen. Een rechtvaardigingsgrond kan zijn dat het beoogde rechtsgevolg anders niet kan worden bewerkstelligd.

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregels 17 en 18
 - (3.1 Vrijheid van handelen;
 - 3.2 Grenzen aan die vrijheid;
 - 3.3.1 Grievende uitlatingen;
 - 3.3.2 Dreigementen;
 - 5.2 Een andere advocaat persoonlijk attaqueren;
 - 5.4 Welwillendheid in het algemeen)

Feiten

Mr. X stuurt een brief aan klager sub 2, cliënt van mr. Y (klager sub 1) waarin mr. X stelt dat zijn cliënt niet kan instemmen met de door klager sub 2 ingeroepen vernietiging van de tussen partijen gesloten vaststellingsovereenkomst. In dezelfde brief sommeert mr. X klager sub 2 voorwaardelijk om de oorspronkelijke overeenkomst na te komen. Hij kondigt daarin voorts aan, dat als aan die sommatie geen gehoor zal worden gegeven, zijn cliënt mogelijk de oorspronkelijke overeenkomst zal ontbinden. De brief bevat de passage: ‘aangezien deze brief is gericht op rechtsgevolg ontvangt u deze rechtstreeks en uw raadsman een afschrift’. Mr. Y heeft een afschrift van de brief ontvangen. Nadat mr. Y zich namens zijn cliënt klager sub 2 schriftelijk bij de deken heeft beklagd over de rechtstreekse toezending van de brief van mr. X aan klager sub 2, heeft mr. X aan mr. Y een brief gestuurd, die onder andere de passage bevat: ‘Tenzij u mij omgaand bericht dat u uw schrijven intrekt bericht ik u nu reeds voor alsdan dat ik u aansprakelijk stel voor alle tijd die ik aan de behandeling van deze klacht moet besteden en wel tegen het voor mij geldende uurtarief van 225 euro (exclusief btw en 6% kantoorkosten).’

Een door mr. X geconcipeerd processtuk in de procedure tussen zijn cliënt en klager sub 2 bevat onder andere de passage: ‘(cliënt van mr. X) vraagt zich af of (klager sub 2) zich voldoende heeft gerealiseerd (en hierover ook is geïnformeerd door zijn raadsman) dat een geslaagd beroep op vernietiging van de vaststellingsovereenkomst automatisch met zich brengt dat de oorspronkelijke tussen partijen gesloten overeenkomst en de daaruit (voor klager sub 2) voortvloeiende verplichtingen weer herleeft.’

Klacht

De klacht houdt in:

- (a) dat mr. X zich rechtstreeks tot klager sub 2 heeft gewend terwijl deze toen werd bijgestaan door mr. Y en mr. Y mr. X geen toestemming heeft gegeven om zijn cliënt direct te benaderen;
- (b) dat mr. X druk heeft uitgeoefend op mr. Y om de klacht in te trekken door hem persoonlijk aansprakelijk te stellen voor de schade die hij als gevolg van de klacht zou lijden;
- (c) dat mr. X zich in een processtuk openlijk afvraagt of klager sub 2 door mr. Y wel goed is voorgelicht over de gevolgen van het standpunt dat klager sub 2 in de procedure inneemt.

Beoordeling raad

Ten aanzien van klachtonderdeel a

Gedragsregel 18 bepaalt dat een advocaat die zich in verbinding wil stellen met een wederpartij, waarvan hij weet dat deze wordt bijgestaan door een advocaat, dit slechts doet door tussenkomst van die advocaat, tenzij deze hem toestemming geeft om zich rechtstreeks tot diens cliënt te wenden. Het Hof van Discipline (HvD 5 juli 2010, no. 5679) heeft bepaald dat een uitzondering op die regel kan worden aanvaard – het tweede lid van Gedragsregel 18 voorziet daarin – wanneer het gaat om een aanzegging die, om het daarmee beoogde rechtsgevolg te kunnen bewerkstelligen, niet anders gedaan kan worden dan rechtstreeks aan de andere partij. Vereist is een rechtens aanvaardbare reden om de aanzegging niet aan de advocaat te doen, bijvoor-

beeld omdat het beoogde rechtsgevolg anders niet kan worden bewerkstelligd. Als de brief van mr. X al was gericht op enig rechtsgevolg, dan is de raad in de onderhavige situatie niet gebleken van enige noodzaak om de aanzegging rechtstreeks aan de andere partij te doen. Ook van een andere rechtens aanvaardbare reden om de aanzegging niet aan de advocaat te doen, is niet gebleken. Aan het door het hof aangelegde criterium voor een uitzonderingssituatie is dan ook niet voldaan, zodat mr. X in strijd heeft gehandeld met Gedragsregel 18 en klachtonderdeel a gegrond is.

Ten aanzien van klachtonderdeel b

Mr. X heeft ongepaste druk uitgeoefend op mr. Y om ervoor te zorgen dat de klacht van mr. Y tegen mr. X zou worden ingetrokken. Daarmee handelt mr. X in strijd met de onderlinge welwillendheid en het vertrouwen dat Gedragsregel 17 van de advocaten verlangt. Daarnaast is het onbehoorlijk om de advocaat van de wederpartij persoonlijk aansprakelijk te stellen voor handelingen van diens cliënt zonder dat enige rechtsgrond voor die persoonlijke aansprakelijkheid wordt genoemd. Klachtonderdeel b is gegrond.

Ten aanzien van klachtonderdeel c

Mr. X heeft in het bewuste processtuk zijn twijfel uitgesproken over de vraag of klager sub 2 wel juist is voorgelicht door mr. Y. Een advocaat dient zich ten overstaan van de rechter in woord en geschrift echter te onthouden van insinuaties die de dienstverlening van de advocaat van de wederpartij aan zijn cliënt betreffen, zeker wanneer die geen enkel redelijk belang dienen. Klachtonderdeel c is gegrond.

Belissing

Verklaart de klacht in al haar onderdelen gegrond en legt aan mr. X de maatregel van enkele waarschuwing op.

“Op de bres
voor mensen
in de knel”

balie⁺
laat je advocaat zijn

Als advocaat komt u op voor anderen. U richt zich het liefst volledig op de inhoud. Maar alleen in de wetenschap dat op kantoor alles goed geregeld is. Voor personeelszaken, ICT en kantoormanagement vertrouwt u daarom op Balieplus. Dat bespaart tijd, geld en kopzorgen. En geeft u bovenal de ruimte voor uw passie: de advocatuur.

“Ik neem
elke dag
een actuele
back-up mee
naar huis”

Hoe ver gaan advocaten
bij het beschermen van
hun cliëntgegevens?

Een overtuigend
pleidooi vindt u op
www.sshned.nl/pleidooi.

SSH NED

Stille kracht in Secure Server Hosting

Houtse Pad 4, 4911 AS Den Hout, Telefoon 088 - 002 84 50

DE NIEUWSTE SMARTPHONES

UW MAIL ALTIJD BINNEN HANDBEREIK

BLACKBERRY
BOLD & TORCH
EN IPHONE 4S
UIT VOORRAAD
LEVERBAAR!

Helder Telecom
Schutweg 15
5145 NP Waalwijk
Tel. 0416 740 740
www.heldertelecom.nl

helder
telecom

ICT VOOR DE JURIDISCHE PRAKTIJK

LEXSYN GROEP

Vakmanschap

Lexsyn Groep bundelt de krachten van acht ICT-bedrijven die zich specifiek richten op de juridische sector. Met vaksoftware als FORTUNA, CClaw, BigHand en *assyst*, maar ook met cloud computing, kantoorautomatisering, document management, webdiensten en telefonie.

Vakmanschap begint hier: +31 (0)88 - 002 84 00.
Maak een afspraak met onze specialisten
of kijk op www.lexsyn.nl

 Clip Consultants

 devoon

 dflow

 ict2concept

 helder
telecom

 light
helder•scherp•online

 sshned
Stille kracht in Secure Server Hosting

 trivium
software bv